

Az 1924—25. évi magyar madárjelölések.

Irta: SCHENK JAKAB.

XI. jelentés. ¹⁾

Habár némely oldalról ellenzik a madárjelölési kísérleteket, azok ennek dacára mindinkább terjednek. Folyton újabb területeken honosulnak meg s a kezdetben csak a fiókákon végzett jelölési kísérleteket most fokozatosan kiterjesztik a fészkelő és átvonuló anyamadarakra is. A kutatók tulnyomó nagy része abban a meggyőződésben van, hogy ez a módszer még távolról sem járta le magát, sőt ellenkezőleg, még igen tág és gazdag aratást ígérő tere nyílik itt a további kutatásnak.

Való igaz, hogy a következetesen egy és ugyanazon madárfajon nagy számban végzett jelölési kísérletek révén az eddig elért eredmények jelentékeny része ismétlődik s hogy azonfölül is sok semmitmondó, vagy csekélyértékű adatra teszünk szert, de nem szabad elfeledni azt, hogy ugyyszólván valamennyi tudományos kutató-módszer ugyanebben a fogyatkozásban szenved. Minden kutató nagyon jól tudja, hogy mennyit kell dolgozni, amíg csak egy lépésnyi tudományos előrehaladást tud elérni.

Ha egyáltalában van olyasmi, amit a madárjelölési kísérleteknél kifogásolni lehet, úgy az nem más, mint a teljesen tervszerületlenül végzett, komoly célokat ki nem tűző össze-vissza való alkalmi jelölgetés, de még ezeknél is a véletlen sok esetben sodor becses adatokat a kutató kezére. Ha azonban folytonosan új fajokra terjesztjük ki a jelölési kísérleteket s ezenkívül gondot fordítunk a mellékterményekként adódó oekologiai eredményekre, akkor folytonosan új és becses adalékokra számíthatunk. Ameddig a jelölési kísérleteknél a madár- és természetvédelem követelményeit megfelelően betartjuk s azonkívül nemcsak a madárvonulásra, hanem a madarak életmódjára, az oekológiára vonatkozó mozzanatokat is a kellő mértékben szemmeltartjuk, addig a jelölési kísérletek ellen,

¹⁾ Az előzőek a következők: 1908. Aquila 1908 p. 294; 1909. Aquila 1909 p. 245; 1910. Aquila 1910 p. 219; 1911. Aquila 1911 p. 326; 1912. Aquila 1912 p. 321; 1913. Aquila 1913 p. 434; 1914/15. Aquila 1915 p. 219; 1916/19. Aquila 1919 p. 26; 1920/22. Aquila 1922 p. 51; 1923. Aquila 1923/24 p. 145.

amelyek a madárvonulás kutatását kétségbevonhatatlanul új mederbe irányították, jóhiszeműen nem lehet állást foglalni.

Ami az említettem oekológiai mozzanatokat illeti, itt elsősorban az évi szaporodási arányszám fontosságára gondoltam, kapcsolatban az évi pusztulási arányszámmal. A tisztán elméleti tudományos eredmények mellett ezek az arányszámok fontos propaganda adatokat is szolgáltatnak a gyakorlati madárvédő kezéhez, mert hiszen a gyűrűzési kísérletek bebizonyították egyrészt azt, hogy az állandó madarak nagyrészt helyt maradnak, másrészt azt, hogy a vonulók visszatérnek a szülőföldre, tehát triviális szóval élve, kifizeti magát a mesterséges madártelepítés, minthogy a mesterséges fészekodukban kelt madarak mindig a szülőföld legközelebbi környékén települnek meg s ott végzik hasznos rovarirtó munkájukat.

Az elmúlt 2 évben követett magyar gyűrűzési munkálatok programjára a fent adott megfontolások voltak mértékadók s a véletlen kedvezése folytán is abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy az eddigi rezignált hangú jelentések helyett az idén örvendetes és jelentékeny előrehaladásról és eredményekről számolhatok be. Az 1925. évben elért összes gyűrűzések száma 6.182 s ez a szám jóval meghaladja az 1912. évi jelölések számát is, amikor 5.581 madár kapott gyűrűt. Igaz, hogy ennek a nagyarányú eredménynek az eléréséhez nagyban hozzásegített a pásztor madár idei beözönlése alkalmával jelölt 2.726 pásztor madárfióka, de egy-két évvel ezelőtt tán még arról kellett volna sajnó szívvel beszámolni, hogy ezt a ritka, ki tudja mikor megisméltendő alkalmat a szükséges anyagi eszközök híján nem tudtuk kellően kihasználni. De ha ettől a 2.726 jelöléstől el is tekintünk, még akkor is oly jelentékeny az 1924/25. évi jelölések összes száma, — 8.456 — hogy teljesen jogos az örvendetes és jelentékeny haladásra való hivatkozás.

A pásztor madár-invázió mellett az 1923/24. év telén bekövetkezett *csonttollu madár* tömeges megjelenését is fölhasználtam gyűrűzési munkálataink kibővítésére. WARGA KÁLMÁN m. kir. ornithologus vállalta a megbízatást és fáradságot, hogy a budapesti Városligetet fölkereső csonttollu madarakat megfelelő módszerek segítségével befogja és meggyűrűzi. A kezdeményezés nehézségei dacára is 47 csonttollu madár és 27 egyéb téli vendég meggyűrűzésével igen szép eredményt ért el, de tömeges fogás még nem sikerült. A megjelöltek közül eddig 2 példány került kézre, az egyik a jelölési helytől csekély távolságban, a másik azonban Oroszországban Szt. Pétervár közelében.

Miután a kezdet így már meg volt, WARGA KÁLMÁN ezt a módszert kiterjesztette az Intézet kertjében és a főváros közvetlen környékén fészkelő, illetőleg átvonuló, ugyszintén az intézet téli etetőjére járó anyamadarak vagy idei költésű fiókák összefogására és megjelölésére, kapcsolatban az Intézet kertjében elhelyezett mesterséges fészekodvakban kiköltött

fiókák jelölésével. Ezek a nagy körültekintéssel és pontossággal végzett munkálatok eddigi gyűrűzési programunk örvendetes és követésreméltó kiegészítését alkotják és már eddig is új eredményekkel gazdagították a magyarországi vonuló madarakra vonatkozó ismereteinket.

Miként már az előző jelentésben említettem, Dr. THÓBIÁS GYULA nagyszabású kísérleteket folytat az évi fecskeszaporulat elhelyezkedési viszonyainak tanulmányozására. Az 1923/25. években Alsófügd környékén 3.229 fecskét gyűrűzött, amelyek közül eddig összesen 211-nek a visszatérését és elhelyezkedését tudta megállapítani. A nagyérdekű kísérletekről szóló jelentést az Aquila következő évi kötetében adhatjuk közre.

A magam munkaprogramja a pásztormadár-gyűrűzéstől eltekintve megmaradt az előző évek keretében. Egyrészt mindig azon vagyok, hogy minél többen jelentkezzenek a gyűrűzésre és hogy ennek művelői közül minél többet megnyerhessek az anyamadarak gyűrűzésére, másrészt folytattam megkezdett munkálataimat a kisbalatoni gémtelenen, főleg pedig az ürböpusztai vizimadártelepen, ahol az idén ismét nagyobb számban jelöltem anyamadarakat és fiókákat. Remélem, hogy ezuttal mégis csak sikerül majd megszakitás nélkül néhány éven át folytatnom ezeket a munkálatokat és elérnem azokat a fontos eredményeket az elhelyezkedésre, amelyeket ettől a kísérlettől várok.

Az 1925. évben történtek az első kísérletek arra nézve, hogy az eddigelé a gyűrű készítéséhez használt alumíniumot más alkalmasabb anyaggal helyettesítem. Már korábban is kaptunk erősen lekopott, de azért még mindig olvasható fölirattal bíró gyűrűket, amelyek alapján a gyűrűzési adatot a törzskönyvekből mindig pontosan meg lehetett állapítani. Az idén azonban olyan sirálygyűrűt kaptunk, amelyről a sorszám teljesen le volt kopva, úgy hogy a madár születési évét nem lehetett már megállapítani. Az első kísérlet céljaira vörösréz-ből készültek a gyűrűk s ezeket előbb háziszárnyasokon, majd gémeiken alkalmaztuk. Kezelésükkel, érte ezalatt a gyűrű elhelyezését a madárlábra, nem volt semmi nehézség. Éppen olyan könnyen bántam velük, mint az alumínium gyűrűkkel.

A háziszárnyasokon való kísérletet PAWLAS GYULA régi megfigyelőnk vállalta magára, aki ezt a kérdést már régóta szemmel tartotta és elsőként utalt rá az alumíniumgyűrűk rövidéletűségére. Idevágó kísérletét házityukokon végezte s arra az eredményre jutott, hogy a vörösrézyűrű éppen olyan ártalmatlan, mint az alumíniumból készült. Megtekintésre beküldött ilyen gyűrűt, mely egy évig volt a házityuk lábán. Nyoma se volt rajta a veszedelmes rézrozsdának s a tyuk lábán legkisebb elváltozást se lehetett észlelni.

Eddig csak nagyobb madarakra alkalmaztuk ezeket a vörösrézyűrűket, amelyeknél nem számít az alumíniumgyűrűkkel szemben mutatóköző súlytöbblet. Jövőre, eleinte csak kisebb mértékben, majd bibiceken

és dankasirályokon is kipróbáljuk azokat. Az apróbb madarakra vonatkozólag előbb még megvárjuk a helgolandi madárvárta kísérleteit a „silumin“ és „duralumin“ nevű anyagokkal. Nagyon kívánatos volna, hogy más intézetek és szakemberek is foglalkozzanak ezzel a kérdéssel, mert a jelenlegi alumíniumgyűrűk további alkalmazása esetén számolni kell azzal az eshetőséggel, hogy idővel éppen legérdekesebb és legértékesebb eredményeink a gyűrűk lekopása miatt elvesznek majd. Még nem késtünk el attól, hogy ezen segítsünk.

Ezután következnek most már rendes statisztikáink: az 1924. és 1925. évben közreműködött munkatársak jegyzéke, a fajok számának jegyzéke, valamint, hogy mindegyikből hány példányt jelöltek, továbbá az évi gólyaszaporodási statisztika. Ezidén egyuttal teljes összeállítást adok arról, hogy mely fajokból mennyit jelöltek az egyes években 1908-tól mostanáig. A statisztikák összeállításáért WARGA KÁLMÁN ornithologusnak ezen a helyen is köszönetet mondok.

Kedves munkatársainknak is elismerésemet és köszönetemet fejezem ki, továbbra is kérve a közreműködést. Az eredmények megérik a fáradságot.

Az 1924—25. évi munkatársak névsora.

Namenverzeichnis der Mitarbeiter in den Jahren 1924—1925.

Sorszám Lauf-No.	N é v	1924	1925
1.	AGÁRDI EDE	119	132
2.	BÁRDIÓ ADOLF	18	4
3.	BÁRSONY GYÖRGY	93	182
4.	BREUER GYÖRGY	79	209
5.	ČAPEK VENCEL	—	2
6.	FARKAS JÁNOS	1	—
7.	FAZEKAS LÁSZLÓ	14	23
8.	GRAEFL ANDOR	44	—
9.	HUGAI ILONA	—	1
10.	HORN JÁNOS	48	16
11.	HORVÁTH LÁSZLÓ	—	10
12.	JAKAB ENDRE	—	3
13.	KABÁCZY ERNŐ	—	56
14.	KERESZTES VENCEL	—	10
15.	KIRÁLY IVÁN	19	59
16.	KOMJÁTHY OSZKÁR	—	12
17.	KRAUSZ KÁROLY	—	3

Sorszám Lauf.-No.	N é v	1924	1925
18.	MAUKS VILMOS	3	3
19.	MUHA MIHÁLY	13	5
20.	MÜLLER PÉTER	68	83
21.	DR. NAGY JENŐ	—	1
22.	PAÁL GÉZA	—	2
23.	PAWLAS GYULA	42	32
24.	POLGÁRY LAJOS	—	60
25.	RÁCZ ANTAL	49	—
26.	RADEZKY DEZSŐ	16	68
27.	RHÉDEY GYÖRGY	19	130
28.	RHÉDEY ZOLTÁN	174	162
29.	SCHENK HENRIK	10	1
30.	SCHENK JAKAB	241	1926
31.	STÉGER PÁL	11	—
32.	SZEMERE LÁSZLÓ	11	1
33.	DR. THÓBIÁS GYULA	959	1339
34.	WALZEL JÓZSEF	36	20
35.	BR. WARDENER MIHÁLY	—	85
36.	WARGA KÁLMÁN	187	1542
	Összesen — Zusammen	2274	6182

Az 1908—1925. években megjelölt madarak mennyisége.
Anzahl der jährlich beringten Vögel in den Jahren
1908—1925.

1908.	1.064
1909.	2.930
1910.	2.649
1911.	1.837
1912.	5.581
1913.	4.938
1914.	5.251
1915.	1.365
1916/19.	2.550
1920/22.	2.179
1923.	2.388
1924.	2.274
1925.	6.182

Összesen — Zusammen ... 41.188

Gólyaszaporodási kimutatás az 1924. évről.
Storchnachwuchs-Statistik des Jahres 1924.

Tételszám Lauf.-No.	Jelölő állomás Markierungs-Station	Fészekalj — Horst mit						Fészkek száma Anzahl der Nester	Fiókák száma Anzahl der Jungen
		1	2	3	4	5	6		
		fiókával — Jungen							
1.	Alsócece	1	—	—	—	—	—	1	1
2.	Encs	—	1	—	—	—	—	1	2
3.	Érpatak	—	—	—	1	—	—	1	4
4.	Máriakéménd	—	—	1	—	—	—	1	3
5.	Nagykálló	—	—	1	3	1	—	5	20
6.	Nyírbéltek	—	3	—	2	—	—	5	14
7.	Sári	1	2	3	4	2	—	12	40
8.	Szederkény	—	—	—	1	—	—	1	4
9.	Szeged-Zákány	—	—	—	1	—	—	1	4
10.	Szellő	1	—	—	—	—	—	1	1
11.	Szilsárcány	—	1	—	1	—	—	2	6
12.	Szür	—	—	1	—	—	—	1	3
13.	Ürbő	—	1	—	1	1	—	3	11
	Összesen — Zusammen	3	8	6	14	4	—	35	113

Szaporodási arányszám — Vermehrungs-Koeffizient: 3·23.

Gólyaszaporodási kimutatás az 1925. évről.
Storchnachwuchs-Statistik des Jahres 1925.

Tételszám Lauf.-No.	Jelölő állomás Markierungs-Station	Fészekalj — Horst mit						Fészkek száma Anzahl der Nester	Fiókák száma Anzahl der Jungen
		1	2	3	4	5	6		
		fiókával — Jungen							
1.	Abauj-Torna megye *)	5	7	16	10	5	—	43	132
2.	Derecske	1	1	6	9	—	—	17	57
3.	Érpatak	—	—	—	1	1	—	2	9
4.	Hete	—	—	2	—	—	—	2	6
5.	Máriakéménd	—	—	—	1	—	—	1	4
6.	Nyomja	—	1	—	—	—	—	1	2
7.	Péreked	—	—	1	—	—	—	1	3
8.	Szederkény	—	—	1	—	—	—	1	3
9.	Szellő	—	—	—	1	—	—	1	4
10.	Szentmargitapuszta	—	1	1	2	—	—	4	13
11.	Szilsárcány	—	1	2	—	—	—	3	8
12.	Szür	—	—	1	—	—	—	1	3
13.	Tarpa	1	3	2	—	—	—	6	13
14.	Ürbő	—	—	1	1	—	—	2	7
15.	Véménd	—	—	1	—	—	—	1	3
16.	Zalaszentgrót	—	1	—	—	—	—	1	2
	Összesen — Zusammen	7	15	34	25	6	—	87	269

Szaporodási arányszám — Vermehrungs-Koeffizient: 3·09.

*) Az egyes községek szerint való részletezés DR. THÓBIÁS Gy. egy későbbi cikkében lesz közreadva.

Die einzelnen Gemeinden werden in einem später erscheinenden Artikel von DR. J. THÓBIÁS angeführt.

Az 1908—1925. években megjelölt és
Haupt-Verzeichnis der in den Jahren 1908—1925

Folyószám Lauf-Num.	Species	1908	1909	1910	1911	1912	1913
1.	<i>Acanthis cannabina</i>	—	4	—	—	5	1
2.	„ <i>linaria</i>	—	—	—	—	—	—
3.	<i>Accentor modularis</i>	—	—	—	—	—	—
4.	<i>Accipiter nisus</i>	—	—	—	—	—	4
5.	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	—	19	11	—	2	11
6.	„ <i>palustris</i>	—	—	—	—	—	—
7.	„ <i>schoenobaenus</i>	—	2	—	—	—	—
8.	„ <i>streperus</i>	—	—	—	—	—	2
9.	„ „ <i>horticolus</i>	—	6	—	—	—	—
10.	<i>Alauda arvensis</i>	1	6	2	10	39	93
11.	<i>Alcedo ispida</i>	—	—	—	—	—	—
12.	<i>Anas boschas</i>	—	—	—	2	—	2
13.	„ <i>querquedula</i>	—	—	—	2	—	—
14.	<i>Anser fabalis</i>	—	—	—	—	—	—
15.	„ <i>ferus</i>	—	—	5	3	3	1
16.	<i>Anthus campestris</i>	—	—	—	—	—	—
17.	„ <i>trivialis</i>	—	4	2	—	—	2
18.	<i>Aquila chrysaëtus</i>	—	—	—	1	—	—
19.	„ <i>pomarina</i>	—	—	—	2	2	—
20.	<i>Archibuteo lagopus</i>	—	—	—	—	—	—
21.	<i>Ardea cinerea</i>	10	33	4	2	65	19
22.	„ <i>purpurea</i>	—	59	282	76	332	115
23.	<i>Ardeola ralloides</i>	43	36	—	50	286	146
24.	<i>Ardetta minuta</i>	—	—	—	—	4	1
25.	<i>Asio otus</i>	—	12	5	—	1	—
26.	<i>Athene noctua</i>	—	—	—	—	2	3
27.	<i>Bombycilla garrula</i>	—	—	—	15	—	—
28.	<i>Bonasa bonasia</i>	—	—	—	—	—	—
29.	<i>Botaurus stellaris</i>	—	—	—	—	—	1
30.	<i>Buteo communis</i>	—	—	—	1	1	—
31.	<i>Caprimulgus europaeus</i>	—	—	—	1	—	—
32.	<i>Carduelis elegans</i>	—	12	1	—	—	9
33.	<i>Cerchneis Naumanni</i>	—	—	—	—	—	—
	Átvitel	54	193	312	165	742	410

kézrekerült madárfajok főjegyzéke.
berington und zurückgemeldeten Vögel.

1914	1915	1916/19	1920/22	1923	1924	1925	Összesen Zusammen	Meg- került Zurück- gemeldet	Százalék Prozent- satz	Folyószám Lauf-Num.
10	—	4	2	3	—	10	39	—	—	1.
—	—	—	—	—	2	16	18	—	—	2.
—	—	2	—	—	—	—	2	—	—	3.
—	—	1	—	—	—	—	5	—	—	4.
5	—	—	—	12	9	—	69	—	—	5.
—	—	—	1	—	3	—	4	—	—	6.
—	—	—	—	—	3	—	5	—	—	7.
—	—	—	3	—	—	—	5	—	—	8.
—	—	—	—	1	4	—	11	—	—	9.
93	—	10	3	5	7	7	276	1	0·3	10.
1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	11.
3	—	—	—	8	7	—	22	1	4·5	12.
—	—	3	—	—	—	—	5	—	—	13.
—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	14.
—	—	—	—	1	—	—	13	—	—	15.
—	—	—	—	—	4	—	4	—	—	16.
—	—	—	—	—	—	3	11	—	—	17.
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	18.
1	—	—	—	—	—	—	5	1	20·0	19.
—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	20.
11	—	—	30	13	11	23	221	8	3·6	21.
—	—	—	—	6	—	2	872	40	4·5	22.
2	—	—	—	—	—	20	583	18	3·0	23.
—	—	—	—	—	5	—	10	—	—	24.
1	—	—	—	—	2	—	21	1	4·7	25.
—	1	1	5	1	1	—	14	2	14·2	26.
—	—	—	—	—	47	—	62	2	3·2	27.
—	—	4	—	—	—	—	4	—	—	28.
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	29.
1	—	—	—	—	1	1	5	2	4·0	30.
—	—	—	2	1	5	—	9	—	—	31.
—	—	29	10	1	—	22	84	1	1·1	32.
—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	33.
128	1	54	58	52	113	104	2.386	77	—	

Folyószám Lauf-Num.	Species	1908	1909	1910	1911	1912	1913
	Áthozat	54	193	312	165	742	410
34.	<i>Cerchneis tinnunculus</i>	—	—	1	1	4	21
35.	„ <i>vespertinus</i>	—	6	11	—	14	20
36.	<i>Charadrius alexandrinus</i>	—	—	4	3	11	4
37.	„ <i>dubius</i>	1	—	—	—	—	—
38.	<i>Chrysomitris spinus</i>	—	—	—	—	—	1
39.	<i>Ciconia alba</i>	351	1.209	1.121	649	1.042	628
40.	„ <i>nigra</i>	1	4	4	16	1	11
41.	<i>Circus aeruginosus</i>	—	6	—	—	24	2
42.	„ <i>cyaneus</i>	—	—	—	—	—	—
43.	<i>Clivicola riparia</i>	—	—	—	—	—	—
44.	<i>Coccothraustes vulgaris</i>	—	—	1	1	—	—
45.	<i>Coloeus monedula spermologus</i>	—	—	—	—	—	2
46.	<i>Columba livia</i>	—	—	—	—	—	—
47.	„ <i>oenas</i>	—	—	—	—	2	2
48.	„ <i>palumbus</i>	—	—	—	—	—	3
49.	<i>Coracias garrulus</i>	—	—	—	4	—	—
50.	<i>Corvus cornix</i>	—	—	—	—	1	6
51.	„ <i>frugilegus</i>	—	—	—	—	3	2
52.	<i>Coturnix communis</i>	4	5	10	—	—	—
53.	<i>Crex pratensis</i>	—	1	—	2	—	—
54.	<i>Cuculus canorus</i>	—	—	—	3	—	2
55.	<i>Cypselus apus</i>	—	2	5	2	5	—
56.	<i>Delichon urbica</i>	90	210	207	153	142	437
57.	<i>Dendrocopos major pinetorum</i>	—	—	—	—	—	—
58.	„ <i>medius splendidior</i>	—	—	—	—	—	1
59.	„ <i>minor hortorum</i>	—	—	—	—	1	—
60.	<i>Egretta alba</i>	—	6	—	—	—	—
61.	„ <i>garzetta</i>	2	—	—	—	13	—
62.	<i>Emberiza calandra</i>	—	—	—	—	—	8
63.	„ <i>citrinella</i>	—	—	—	1	4	—
64.	„ <i>hortulana</i>	—	—	—	—	—	—
65.	„ <i>schoeniclus</i>	—	—	—	—	—	1
66.	<i>Erithacus luscini</i>	—	1	—	—	2	5
67.	„ <i>phoenicurus</i>	6	—	—	5	8	14
68.	„ <i>rubecula</i>	—	7	—	3	5	17
	Átvitel	509	1.650	1.676	1.008	2.024	1.597

1914	1915	1916/19	1920/22	1923	1924	1925	Összesen Zusammen	Meg- került Zurück- gemeldet	Százalék Prozent- satz	Folyószám Laut.-Num.
128	1	54	58	52	113	104	2.386	77	—	
1	—	3	14	—	2	23	70	5	7·1	34.
2	—	—	9	10	47	49	168	3	1·7	35.
13	—	—	—	3	5	14	57	3	5·2	36.
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	37.
1	—	2	17	—	—	—	21	—	—	38.
775	389	241	103	160	117	269	7.054	102	1·4	39.
11	—	—	—	—	—	—	48	—	—	40.
—	—	—	—	—	—	—	32	3	9·4	41.
—	—	—	3	—	—	—	3	—	—	42.
1	—	—	19	—	105	206	331	—	—	43.
1	1	—	—	1	—	6	11	—	—	44.
—	—	—	—	—	1	1	4	—	—	45.
—	—	—	2	—	—	—	2	—	—	46.
2	—	3	—	2	1	4	16	1	6·2	47.
—	—	2	2	2	—	2	11	1	9·0	48.
—	5	4	—	—	—	3	16	—	—	49.
—	—	1	1	—	—	—	9	—	—	50.
—	—	—	—	—	5	5	15	—	—	51.
2	—	1	2	3	3	9	39	—	—	52.
—	—	—	1	—	—	—	4	—	—	53.
—	—	1	—	—	—	2	8	—	—	54.
—	—	—	10	3	—	13	40	5	12·5	55.
407	48	312	276	666	590	568	4.106	118	2·8	56.
5	—	1	2	—	—	—	8	—	—	57.
—	—	1	—	—	2	—	4	—	—	58.
—	—	—	—	—	—	2	3	—	—	59.
—	—	—	—	3	—	10	19	3	15·7	60.
—	—	—	—	—	—	—	15	1	6·7	61.
15	—	—	9	2	—	8	42	—	—	62.
1	1	16	6	5	3	52	89	1	1·1	63.
—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	64.
8	—	—	—	—	—	—	9	1	11·1	65.
4	—	—	—	4	5	28	49	—	—	66.
1	—	18	29	2	27	45	155	2	1·2	67.
—	—	7	7	1	8	3	58	—	—	68.
1.378	445	667	571	919	1.034	1.426	14.904	326	—	

Folyószám Lauf.-Num.	Species	1908	1909	1910	1911	1912	1913
	Áthozat	509	1.650	1.676	1.008	2.024	1.597
69.	<i>Erithacus svecica cyanecula</i> ...	—	4	—	—	—	—
70.	„ <i>titys</i> ...	—	—	1	—	2	16
71.	<i>Falco aesalon</i> ...	—	—	—	—	1	—
72.	„ <i>subbuteo</i> ...	—	—	—	—	—	—
73.	<i>Fringilla coelebs</i> ...	—	19	1	2	4	6
74.	„ <i>montifringilla</i> ...	—	—	—	—	8	2
75.	<i>Fulica atra</i> ...	—	—	4	—	—	34
76.	<i>Galerida cristata</i> ...	—	—	2	—	8	—
77.	<i>Gallinago gallinaria</i> ...	—	—	—	—	—	5
78.	„ <i>gallinula</i> ...	—	—	1	1	—	—
79.	<i>Gallinula chloropus</i> ...	—	—	11	1	—	—
80.	<i>Garrulus glandarius</i> ...	—	—	—	—	4	5
81.	<i>Glareola pratincola</i> ...	—	—	1	—	—	—
82.	<i>Haliaëtus albicilla</i> ...	—	—	—	2	1	10
83.	<i>Hippolais icterina</i> ...	—	—	—	—	6	—
84.	<i>Hirundo rustica</i> ...	381	528	392	412	1.222	1.166
85.	<i>Hydrochelidon leucopareia</i> ...	—	—	—	—	—	1
86.	„ <i>leucoptera</i> ...	—	—	—	—	40	—
87.	„ <i>nigra</i> ...	3	—	—	—	104	15
88.	<i>Jynx torquilla</i> ...	9	6	29	42	31	70
89.	<i>Lanius collurio</i> ...	6	42	11	9	13	13
90.	„ <i>minor</i> ...	—	1	7	—	3	—
91.	<i>Larus ridibundus</i> ...	110	371	233	45	475	684
92.	<i>Ligurinus chloris</i> ...	—	30	3	—	12	9
93.	<i>Limosa aegocephala</i> ...	1	—	—	1	35	26
94.	<i>Lullula arborea</i> ...	—	—	—	2	1	—
95.	<i>Loxia curvirostra</i> ...	—	—	7	1	—	—
96.	<i>Merops apiaster</i> ...	—	—	—	—	—	—
97.	<i>Milvus ictinus</i> ...	—	—	—	—	—	—
98.	„ <i>migrans</i> ...	—	1	3	—	—	—
99.	<i>Monticola saxatilis</i> ...	—	—	—	—	—	—
100.	<i>Motacilla alba</i> ...	—	8	8	13	5	13
101.	„ <i>boarula</i> ...	—	—	—	1	2	—
102.	„ <i>flava</i> ...	—	—	—	—	1	—
103.	<i>Muscicapa atricapilla</i> ...	—	—	—	—	—	—
	Átvitel	1.019	2.660	2.390	1.540	4.002	3.672

1914	1915	1916/19	1920/22	1923	1924	1925	Összesen Zusammen	Meg- került Zurück- gemeldet	Százalék Prozent- satz	Folyószám Lauf-Num.
1.378	445	667	571	919	1.034	1.426	14.904	326	—	
—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	69.
8	32	42	—	—	3	18	122	—	—	70.
—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	71.
—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	72.
—	1	10	10	7	8	27	95	—	—	73.
10	—	3	23	—	10	—	56	—	—	74.
53	—	—	3	—	—	2	96	7	7·2	75.
3	—	—	5	5	—	2	25	—	—	76.
6	—	—	—	—	—	—	11	2	18·2	77.
—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	78.
—	—	1	—	1	6	1	21	1	4·7	79.
—	—	1	—	—	6	—	16	2	12·5	80.
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	81.
10	—	—	—	—	—	—	23	2	8·7	82.
—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	83.
1.186	434	601	494	923	734	1.136	9.609	239	2·4	84.
1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	85.
8	—	8	—	—	—	3	59	—	—	86.
88	—	—	—	2	2	20	234	3	1·2	87.
30	16	70	47	8	41	13	412	4	0·9	88.
7	—	22	22	54	17	21	237	—	—	89.
1	—	17	7	20	1	4	61	—	—	90.
1.068	—	—	100	76	86	79	3.327	146	4·3	91.
7	—	3	—	—	3	7	74	—	—	92.
45	—	—	4	—	7	19	138	7	5·0	93.
—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	94.
—	—	—	—	—	—	—	8	—	—	95.
—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	96.
—	—	—	1	—	—	—	1	1	100·0	97.
—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	98.
—	—	—	1	1	—	—	2	—	—	99.
2	6	11	4	12	10	13	105	—	—	100.
—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	101.
—	—	12	5	14	6	10	48	—	—	102.
—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	103.
3.911	934	1.468	1.298	2.042	1.975	2.805	29.716	740	—	

Folyószám Lauf-Num.	Species	1908	1909	1910	1911	1912	1913
	Áthozat	1.019	2.660	2.390	1.540	4.002	3.672
104.	Muscicapa collaris	—	—	—	—	—	—
105.	„ grisola	—	18	9	3	15	6
106.	„ parva	—	5	—	—	—	5
107.	Nycticorax griseus	15	70	99	76	414	233
108.	Nyroca ferina	1	1	—	—	—	—
109.	Oedinenus scolopax	—	—	—	2	—	—
110.	Oriolus galbula	3	9	4	9	7	14
111.	Ortygometra parva	—	—	—	—	—	—
112.	„ porzana	—	—	1	—	5	—
113.	„ pusilla	—	—	—	—	6	—
114.	Otus scops	—	—	—	—	1	—
115.	Parus ater	—	—	—	—	—	2
116.	„ atricapillus montanus	—	—	—	—	—	—
117.	„ caeruleus	—	—	1	—	21	54
118.	„ major	—	12	22	73	97	196
119.	„ palustris communis	—	—	—	—	18	28
120.	Passer domesticus	—	—	—	1	1	13
121.	„ hispaniolensis	—	—	—	—	—	—
122.	„ montanus	—	2	—	—	—	—
123.	Pastor roseus	—	—	—	—	—	—
124.	Pavoncella pugnax	—	—	—	—	13	14
125.	Perdix cinerea	—	—	—	—	—	10
126.	Pernis apivorus	—	—	—	—	—	—
127.	Phalacrocorax pygmaeus	1	—	—	4	90	—
128.	Phasianus colchicus	—	—	—	—	—	—
129.	„ torquatus	—	—	—	—	—	—
130.	Phylloscopus collybita	—	—	—	—	—	7
131.	„ trochilus ¹⁾	—	4	—	—	—	—
132.	Pica rustica	—	—	4	—	—	9
133.	Picus canus	—	—	—	1	—	—
134.	„ viridis pinetorum	—	—	5	—	—	1
135.	Platalea leucorodia	9	—	—	—	39	3
136.	Plegadis falcinellus	1	—	—	11	464	226
	Átvitel	1.049	2.781	2.535	1.720	5.193	4.493

¹⁾ Ph. sibilator = recte: Ph. trochilus, — cf. Aquila 1923/24. p. 150.

1914	1915	1916/19	1920/22	1923	1924	1925	Összesen Zusammen	Meg- került Zurück- gemeldet	Százalék Prozent- satz	Folyószám Lauf.-Num.
3.911	934	1.468	1.298	2.042	1.975	2.805	29.716	740	—	
—	6	1	—	—	1	—	8	—	—	104.
7	1	23	35	36	11	12	176	—	—	105.
—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	106.
32	—	2	57	19	10	46	1.073	41	3·8	107.
2	—	—	—	—	—	—	4	1	25·0	108.
—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	109.
8	7	23	15	38	7	24	168	2	1·1	110.
3	—	—	—	—	—	—	3	—	—	111.
—	—	—	1	4	1	—	12	—	—	112.
—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	113.
—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	114.
27	17	18	1	—	—	—	65	1	1·5	115.
—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	116.
41	32	77	33	—	1	20	280	16	5·7	117.
366	162	597	338	50	85	174	2.172	113	5·2	118.
62	24	54	20	2	—	2	210	22	10·4	119.
1	56	149	192	1	2	25	441	5	1·1	120.
—	—	2	—	6	—	—	8	—	—	121.
—	—	3	15	12	2	33	67	—	—	122.
—	—	—	—	—	—	2.726	2.726	2	0·1	123.
33	—	—	—	—	—	1	61	1	1·6	124.
71	—	—	64	1	—	1	147	3	2·0	125.
—	—	—	—	—	—	1	1	1	100·0	126.
—	—	—	—	—	—	—	95	4	4·2	127.
—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	128.
—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	129.
—	—	3	—	—	2	3	15	—	—	130.
—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	131.
2	—	8	—	1	1	7	32	3	9·3	132.
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	133.
—	—	1	—	—	1	—	8	—	—	134.
—	—	—	29	46	—	55	181	12	6·6	135.
—	—	—	3	15	—	8	728	21	2·8	136.
4.566	1.239	2.429	2.101	2.273	2.101	5.948	38.428	988	—	

Folyószám Lauf.-Num.	Species	1908	1909	1910	1911	1912	1913
	Áthozat	1.049	2.781	2.535	1.720	5.193	4.493
137.	<i>Podiceps cristatus</i> ...	—	—	—	—	—	—
138.	„ <i>nigricans</i> ...	—	—	2	—	—	1
139.	„ <i>nigricollis</i> ...	—	—	—	—	—	2
140.	<i>Pratincola rubetra</i> ...	—	—	—	—	1	7
141.	„ <i>rubicola</i> ...	—	—	—	—	—	—
142.	<i>Pyrrhula rubicilla major</i> ...	—	—	—	4	1	1
143.	<i>Recurvirostra avosetta</i> ...	—	—	—	—	—	—
144.	<i>Saxicola oenanthe</i> ...	—	—	—	6	3	1
145.	<i>Scelopax rusticola</i> ...	—	—	—	—	2	8
146.	<i>Serinus canarius hortulanus</i> ...	3	—	—	—	—	3
147.	<i>Sitta europaea caesia</i> ...	—	—	—	8	3	10
148.	<i>Sterna hirundo</i> ...	—	—	—	—	10	—
149.	<i>Strix flammea guttata</i> ...	—	—	—	4	—	—
150.	<i>Sturnus vulgaris</i> ...	—	84	71	53	126	156
151.	<i>Sylvia atricapilla</i> ...	1	7	—	—	—	5
152.	„ <i>borin</i> ...	—	—	—	—	—	8
153.	„ <i>communis</i> ...	—	—	—	3	10	—
154.	„ <i>curruca</i> ...	—	—	3	1	—	1
155.	„ <i>nisoria</i> ...	—	2	—	—	—	—
156.	<i>Syrnium aluco</i> ...	—	—	1	—	—	—
157.	„ <i>uralense</i> ...	—	—	1	—	—	—
158.	<i>Tetrao urogallus</i> ...	—	—	—	—	—	1
159.	<i>Totanus calidris</i> ...	—	1	—	—	44	73
160.	„ <i>glareola</i> ...	—	—	—	—	—	—
161.	<i>Troglodytes parvulus</i> ...	—	—	—	—	2	—
162.	<i>Turdus merula</i> ...	—	—	3	5	15	21
163.	„ <i>musicus</i> ...	4	43	8	5	6	2
164.	„ <i>pilaris</i> ...	—	6	3	10	—	1
165.	„ <i>viscivorus</i> ...	—	—	3	8	—	2
166.	<i>Turtur communis</i> ...	—	—	5	—	12	8
167.	<i>Upupa epops</i> ...	1	2	1	1	2	7
168.	<i>Vanellus capella</i> ...	6	4	13	9	151	127
	Összesen	1.064	2.930	2.649	1.837	5.581	4.938

1914	1915	1916/19	1920/22	1923	1924	1925	Összesen Zusammen	Meg- került Zurück- gemeldet	Százalék Prozent- satz	Folyószám Lauf.-Num.
4.566	1.239	2.429	2.101	2.273	2.101	5.948	38.428	988	—	
—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	137.
—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	138.
8	—	—	—	—	—	—	10	—	—	139.
—	1	—	1	1	2	3	16	—	—	140.
4	—	3	—	2	3	—	12	—	—	141.
20	—	—	—	—	4	13	43	1	2·3	142.
—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	143.
—	—	4	—	—	—	9	23	1	4·3	144.
—	—	3	—	—	—	—	13	3	2·3	145.
—	—	—	—	—	—	6	12	—	—	146.
2	—	20	11	1	—	1	56	9	16·0	147.
1	—	—	—	—	1	—	12	—	—	148.
1	—	1	1	—	1	1	9	3	33·3	149.
184	122	53	3	1	—	1	854	22	2·5	150.
—	—	1	3	1	—	6	24	—	—	151.
4	—	9	—	4	2	—	27	—	—	152.
—	—	1	11	1	—	4	30	—	—	153.
—	—	5	5	6	—	3	24	—	—	154.
—	—	—	2	2	1	—	7	—	—	155.
—	—	—	—	—	4	2	7	1	14·2	156.
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	157.
—	—	—	—	—	—	—	1	1	100·0	158.
142	—	—	2	3	24	17	306	10	3·5	159.
—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	160.
1	—	1	1	—	3	6	14	—	—	161.
1	2	14	3	5	4	26	99	—	—	162.
1	1	1	7	10	—	1	89	—	—	163.
2	—	—	—	—	18	—	40	2	5·0	164.
—	—	—	—	—	—	—	13	—	—	165.
2	—	3	3	9	2	8	52	—	—	166.
—	—	—	21	44	42	16	137	—	—	167.
312	—	2	4	23	60	111	822	30	3·6	168.
5.251	1.365	2.550	2.179 ¹⁾	2.388	2.274	6.182	41.188	1.071	2·6	

¹⁾ Egy drb. magánygyűrűvel jelölt *Milvus iclinus* beszámításával. L.: *Aquila* 1923/24. p. 150.

Eingerechnet ein *Milvus iclinus*, beringt mit Privatring, vide: *Aquila* 1923/24. p. 150.

A jegyzék szerint az 1908—1925. évek folyamán legnagyobb mennyiségben a következő madárfajok lettek meggyűrözve:

1. <i>Hirundo rustica</i>	9609
2. <i>Ciconia alba</i>	7054
3. <i>Delichon urbica</i>	4106
4. <i>Larus ridibundus</i>	3327
5. <i>Pastor roseus</i>	2726
6. <i>Parus major</i>	2172
7. <i>Nycticorax griseus</i>	1073
8. <i>Ardea purpurea</i>	872
9. <i>Sturnus vulgaris</i>	854
10. <i>Vanellus capella</i>	822
11. <i>Plegadis falcinellus</i>	728
12. <i>Ardeola ralloides</i>	583

A táblázat egyik legföltünőbb tanulsága, hogy az ország határain tulról egyetlen egy példány se került még kézre a következő nagyobb számban jelölt fajokból:

1. <i>Füsti fecske</i>	9609
2. <i>Molnár fecske</i>	4106
3. <i>Parti fecske</i>	331
4. <i>Kerti rozsdafarku</i>	155
5. <i>Házi rozsdafarku</i>	122
6. <i>Fehér barázdabillegető</i>	105
7. <i>Szürke légykapó</i>	176
8. <i>Tövisszuró gébics</i>	237
9. <i>Bubos banka</i>	137
10. <i>Nyaktekeres</i>	412

A kézrekerült gyűrűsmadarak, mint máskor, úgy most is részben már ismert, részben jelentőség nélkül való, részben pedig becses, eddig ismeretlen vagy régebbi ismereteinket kiegészítő adatokat szolgáltatnak. Különösen kiemelendőnek tartom a *pásztormadarakra* vonatkozó adatokat, a marokkói *bibicet*, a szárdiniai *széki lilét*, a 12 éves *godát*, a tuniszi *kanalas gémet*, a tanganyikai és szudáni *golyát*, a délolaszországi *sárgarigót* s bár utolsó helyen, de nem utolsó érdekességű *hantmadarat* a Szicilia és Tunisz között fekvő Pantelleria szigetkéről.

A következőkben közreadom a beérkezett jelentéseket a kézrekerült gyűrűsmadarakról.

Larus ridibundus L.— Dankasirály.

1. A madár gyűrűzési adatait nem ismerjük, mert a gyűrű száma teljesen le volt kopva. Csak a fölírás töredékeiből lehetett következtetni arra, hogy ez a sirály valószínűleg a velencei tavon látta a napvilágot legkorábban 1912-ben s legalább 10 éves, tehát eddig a legöregebb gyűrűs dankasirályunk. A korhatárt a gyűrű mintázata alapján lehetett megállapítani. HETVEY FERENC értesítése szerint ez a sirály 1925. április 14-én lövetett a velencei tavon. Nagy kár, hogy a gyűrűzési adatok hiánya miatt nem tudunk biztosat erről a példányról, mert ugyanazzal a gyűrűmintával abban az időben Loos K. is jelölt dankasirályokat a hirnseni tavon Csehországban s ezért nem lehet biztosan megállapítani ennek a madárnak a születési helyét. Habár nem valószínű, de nincs is teljesen kizárva az a lehetőség, hogy ez a példány esetleg hirnseni illetőségű lehetett.

2. Fióka; jelölte 1923. június 4-én WARGA K. a velencei tavon 16.582. számú gyűrűvel; kézrekerült 1923. december havában a Sele-folyó torkolatánál, Olaszország Salerno tartományában. SCHLAEPFER G. értesítése.

Kor: $\frac{1}{2}$ év. Távolság: 800 km. Irány: DDNy.

3. Fióka; jelölte 1924. június 18-án WARGA KÁLMÁN 16.535. számú gyűrűvel a velencei tavon; elejtették 1924. nov. 21-én a „Valli di Comacchio”-ban, a dankasirályoknak ezen a nagy gyülekező helyén, ahol már sok velencei és rossitteni gyűrűssirály került kézre. BACCARINI A. jelentése.

Kor: $\frac{1}{2}$ év. Távolság: 580 km. Irány: DNY.

4. Fióka; jelöltem 1924. június 5-én a velencei tavon 4.359. számú gyűrűvel; kézrekerült 1924. november 21-én Erdőcsokonyán. Gróf SZÉCHÉNYI GÉZA uradalmának jelentése.

Kor: $\frac{1}{2}$ év. Távolság: 160 km. Irány: DNY.

5. Fióka; jelöltem 1924. június 5-én a velencei tavon 4.360. számú gyűrűvel; betegen elfogták 1924. szeptember 20-án a hortobágyi halastavaknál. Dr. NAGY JENŐ jelentése.

Kor: $\frac{1}{3}$ év. Távolság: 200 km. Irány: ÉK.

Anas boschas L. — Tőkés réce.

Idei költésű fiókaként jelölte 1924. július 6-án BREUER GYÖRGY Fertőrákoson 3.353. számú gyűrűvel; elejtették ugyanott 1924. július 11-én. BREUER Gy. jelentése.

Charadrius alexandrinus L. — Széki lile.

Fióka; jelöltem 1925. május 30-án 14.046. számú gyűrűvel Apajpusztán, Ürbő szomszédságában; elejtették 1925. július 28-án Szárdinia sziget nyugati partján Ingurtosu mellett 20 mértföldnyire északra San Pietro szigetétől. CABONI G. jelentése.

Kor: 2 hónap. Távolság: 1.250 km. Irány: DNY.

Ez az első kísérleti adatunk a magyar illetőségű székililék vonulásáról. Az eddigelé meggyűrűzött 57 példányból 2-ről tudjuk, hogy visszatért a szülőföldre, de sem az átvonulási területekről, sem a téli szállásokról nem sikerült adatokat kapnunk. Ez az első adatunk arra enged következtetni, hogy a székilile is a magyar vonuló madarak nagy délnyugati országutját követi téli szállásába való vonulása közben.

Vanellus capella SCHAEFF. — **Bibic.**

1. Fióka; jelöltem 1924. június 23-án Apaj-pusztán (Ürbő) 19.689. számú gyűrűvel; elejtették 1924. november 8-án Pratica di Mare mellett Róma közelében. BROCARD E. jelentése.

Kor: $\frac{1}{2}$ év. Távolság: 800 km. Irány: DNy.

2. Fióka; jelöltem 1924. május 10-én Apaj-pusztán (Ürbő) 16.394-es gyűrűvel; elejtették 1925. február 9-én Tedders mellett, Rabat közelében, Marokkóban. J. LIOUVILLE, az Institute Scientifique Chérifien igazgatójának jelentése.

Kor: $\frac{3}{4}$ év. Távolság: 2.700 km. Irány: NyDNy.

3. Fészkelő madár; jelöltem 1925. május 21-én Ürbő pusztán 19.580. számú gyűrűvel; elejtették 1925. november 11. körül Mondragonban, a Rhone völgyében, Franciaország Vaucluse megyéjében. Le Chasseur Française 1926. január havi füzetének közleménye.

Távolság: 1.200 km. Irány: NyDNy.

A római előfordulás új mozzanatot alkot a magyar bibicék vonulásának ismeretében. Eddigelé csak egy bibic került kézre Olaszország nyugati partvidékén, az is távasszal. Ezidén nemesak bibicet, hanem vöröslábu cankót is találtak itt. Nem lehetetlen, hogy ezek ezuttal nem követték a szokásos utvonalat a part mentén, hanem az olasz belterület fölött vonultak. Nagyon érdekes és tanulságos a bibic marokkói előfordulása. Az eddigi adatok szerint a magyar bibicék főként a lombard síkságon telelnek. Ha itt kedvezőtlen az időjárás, akkor tovább mennek a francia partok mentén Spanyolországba s itt Valencia környékén telelnek. Az 1924/25. évi tél azonban éppen Déleuropában rendkívül szigorú és hosszantartó volt, minek következtében a bibicék kénytelenek voltak az ezen tulfekvő hadtápterületet: Északafrikát, illetőleg Marokkót fölkeresni.

Dél-Franciaországban, a Rhone völgyében eddig két bibicünk került kézre, az ideit tehát a harmadik.

Totanus calidris L. — **Vöröslábu cankó.**

Fióka; jelöltem 1924. június 23-án Apaj-pusztán (Ürbő) 19.125. számú gyűrűvel; elejtették 1924. november havában Anzio mellett, Róma közelében.

„Uj Nemzedék“ 1924. december 2-iki számában közölt hiradás nyomán.

Kor: $\frac{1}{2}$ év. Távolság: 820 km. Irány: DNy.

Első eset arra, hogy vöröslábu cankó ősszel Olaszország nyugati partvidékén került kézre. Miként ürbei földije, a fentemlitett bibic, ugy ez is valószínűleg az olasz szárazföld fölött vonulva jutott a nyugati partvidékre. Hihetőleg az időjárás okozhatta ezt az eltérést a rendes vonulástól.

***Limosa aegocephala* BECHST. — Nagy goda.**

1. Fészkelő madár; jelöltem 1914. május 1-én Ürbő-pusztán 5.745. számú gyűrűvel; elejtették 1925. március 21-én Cisterna di Roma mellett. DR. GALETTI PRIMO jelentése, aki kérésünkre ezt az érdekes madarat Intézetünknek ajándékozta.

Kor: legalább 12 év. Távolság: 800 km. Irány: D Ny.

2. Fészkelő madár; jelöltem 1924. május 21-én Ürbő-pusztán 19.416. számú gyűrűvel; ugyanott fészkeről fogtam 1925. június 12-én. A fészek a határnak ugyanabban a részében volt, mint az előző évben.

Ez a madár újból megerősíti azt az eddigi tapasztalatot, hogy a *nagy goda* visszatér régi fészkelő helyére. Vajjon az a legalább 12 esztendő *goda*, amely március 21-én még Olaszországban időzött, szintén visszatért volna-e a 11 év előtti fészkelő helyére, annak eldöntése nem éppen könnyű dolog. Az eddigi adatok szerint azonban, amelyek valóban föltűnően bizonyítják a *godának* a fészkelő területéhez való ragaszkodását, ezt nagyon valószínűnek kell tartani. Bizonyos azonban, hogy késve érkezett volna, mert 1925-ben az első *godák* már március 7-én ott voltak Ürbön, holott az ember azt hihetné, hogy éppen a legöregebb madarak érkeznek meg legkorábban a fészkelő területre. Lehetőséges azonban, hogy ezt a késedelmet a madár testi állapota okozta. Sajnos, nem vizsgálhattuk meg husban, de fejlődésben való visszamaradása a tollazaton is szembetűnő.

Mig a madár méretei — szárny: 22·3, farok: 9, csőr: 11·6, csüd: 8·2 cm. — majdnem teljesen azonosak a NAUMANN, FRIDERICH, CHERNEL és MADARÁSZ által megadott maximális méretekkel (22·5, 9·5, 12, 8·5), addig a tollazat majdnem egészen téli jellegű. Ez a téli mez is föltűnően fakó és kopott. Az egérszürke fejen és nyakon még az első éves madár téli tollazatáénál is kevesebb nyoma van a rozsdás színnek. Azt a benyomást kelti, mintha már visszaesett volna a színezetében. Ez azért meglepő, mert a magas kor következményeként inkább kakastolluságra, tehát a mindig rozsdásabb színű hímek színezetéhez való közeledésre volnánk elkészülve. Természetesen azzal a lehetőséggel is számolni kell, hogy a madár beteg volt s ezért maradt vissza a tollazat fejlődése. További támaszpontokat adhattak volna a gyűrűzés alkalmával fölvetett méretek, de annak idején nem gondoltam arra, mert hiszen mindig azon van az ember, hogy a madarat minél előbb szabadon bocsássa, nehogy a tojásai kihüljenek. A méretek alapján némi tájékozódást nyertünk volna

arról, hogy a gyűrűzés idején milyen korú volt ez a madár. A jövőben majd rajta leszek, hogy legalább a csőr hosszát megmérjem.

A gyűrű, amelyet 11 éven át hordott ez a goda, nagyon erősen le van kopva, a szélei késpengeszerűen kiélesedtek. Néhány év múlva már teljesen lekopott és le is esett volna a madár lábáról. A jövőben ennél a fajnál is más anyagból készült gyűrűket kell alkalmazni.

Plegadis falcinellus L. — Batla.

1. Fióka; jelölte DR. KELLER OSZKÁR 1922. június 11-én a kisbalatoni gémtelenen 16.923. számú gyűrűvel; elejtették 1925. március 19-én Spaccaforno mellett Szicília szigetének Modica Alta tartományában. Prof. VINCENZO ASSENZA jelentése.

Kor: 3 év. Távolság: 1.100 km. Irány: DDNy.

2. Fióka; jelölte WARGA K. 1925. június 27-én a kisbalatoni gémtelenen 17010. számú gyűrűvel; elejtették 1925. augusztus 7-én Jabuka mellett. ERHARDT JÁNOS jelentése.

Kor: 2 hónap. Távolság: 360 km. Irány: DK.

A míg most már a harmadik batla délnyugati irányban fekvő téli szállásában, illetőleg átvonulási területén került kézre, addig a telepről való elszéledés csodálatosképpen ezuttal is délkeleti irányban történt. Az ország határán tul eddig 3 batlát találtak, ugymint Sevillában, Máltán és Szicília szigetén.

Az őszi elvonulás előtt a telep közelebbi környékén eddig 11 példány került kézre; ezek közül 8 példány a teleptől délkeleti irányban, 2 a telep közvetlen közelében déli irányban, egy pedig északkeletre. A délkeleti irány tehát erősen tulnyomó, holott ez éppen merőleges a délnyugati irányra, amelyben a téli szállások vannak. Ez a nagyon nevezetes jelenség különösen a tájékozódás kérdésének vizsgálásában bir fontossággal. Oly esettel állunk itt szemben, amikor a madár nem a szülőföldjéről, illetőleg az otthonából kel utra, amint ez az eddigi esetek legnagyobb részében legalább is föltételeztetett, hanem a madár előbb oly vidéket keres föl, amely nem is esik a téliszállás irányába s innen kel utra.

Az a közkedveltségnek örvendő fölfogás, hogy a madár a betartandó utak vagy utvonalak öröklött ismeretével bir, a batlára aligha állhat meg. Ezt az érdekes vonulási módot a jövőben is lehetőleg figyelemmel kísérik a minél nagyobb mennyiségű batlajelölés útján.

Platalea leucorodia L. — Kanalas gém.

1. Fióka; jelölte WARGA K. 1923. június 15-én a kisbalatoni gémtelenen 8.343. számú gyűrűvel; elejtették 1924. augusztus 3-án a Monastir melletti lagunákban Tunis-ban. A Chasseur Française alapján jelentette A. MATHEY DUPRAZ.

Kor: 1¼ év. Távolság: 1.350 km. Irány: DDNy.

2. Fióka; jelöltem 1925. május 17-én a Kisbalatonon 3.416-os gyűrűvel; elejtették 1925. szeptember 14-én Boglár mellett. DR. DECLEVA P. jelentése.

Kor: $\frac{1}{3}$ év. Távolság: 45 km. Irány: KÉK.

3. Fióka; jelöltem 1925. május 28-án a Kisbalatonon 9493-as gyűrűvel; elejtették 1925. július 17-én Soljani mellett a Szerémségben. DR. RÖSSLER E. jelentése.

Kor: $\frac{1}{4}$ év. Távolság: 220 km. Irány: DK.

4. Fióka; jelöltem az előbbivel együtt 9.560-as gyűrűvel; elejtették 1925. november 20-án Perlasz-on. MÜLLER O. jelentése.

Kor: kb. $\frac{1}{4}$ év. Távolság: 300 km. Irány: DK.

Figyelemreméltó a tuniszi kanalasgém korai dátuma. Az ember szinte arra gondolhatna, hogy ez a példány esetleg mint ivarilag éretlen nem is tért haza a szülőföldjére, ami a gólyánál több esetben bebizonyult. A többi 3 kanalasra vonatkozólag megjegyzendő, hogy amíg az egyik még szeptember havában a telep közelében tartózkodik, addig a másik már július végén a téli szállásba vezető uton van. A perlaszi példány arra enged következtetni, hogy miként a batla, úgy a kanalas-gém is esetenként nem a szülőföldről indul a téli szállásba, hanem olyan területről, amely ennek még csak irányába se esik.

Ciconia alba BECHST. — Fehér gólya.

1. Fióka; jelöltem 1914. július 3-án Tiszakesziben 6.703-as gyűrűvel; elejtették 1921. aug. 20-án Sáropatakon. SZEMERE A. jelentése.

Kor: $7\frac{1}{4}$ év. Távolság: 60 km. Irány: ÉK.

2. Fióka; jelölte SZALAY A. 8.089-es gyűrűvel 1915. júl. 3-án Várdaróc-on; pontos elejtési ideje ismeretlen. A gyűrüs lábat R. NATSCHEFF találta 1926. január havában Jambol mellett Bulgáriában. Valószínűleg az 1925. évi őszi vonuláson pusztult el.

Kor: kb. 10 év. Távolság 700 km. Irány: DK.

3. Fióka; jelölte GRAEFL A. 1921. júl. 18-án Kétutköz-ön 7.206-os gyűrűvel; holtan találták ugyanott 1924. jun. 15-én.

Kor: 3 év.

4. Fióka; jelölte MÜLLER P. 1922. jun. 28-án Kevevárán 716-os gyűrűvel; elejtették 1924. november havában Kirando mellett, a Tanganika területen, Angol-Kelet-Afrikában. Pater TERNEER J. jelentése.

Kor: $2\frac{1}{2}$ év. Távolság 5.800 km. Irány: DDK.

5. Fióka; jelölte KÁLMÁN S. 1922. július 28.-án Nyirbélteken 7.245-ös gyűrűvel; kézrekerült 1924. szeptember második felében El Obeid mellett, Angol Sudán: Kordofan tartományában. Capt. BROCKLEHURST A. C. jelentése.

Kor: $2\frac{1}{2}$ év. Távolság: 4.000 km. Irány: DDK.

6. Fióka; jelölte DR. THÓBIÁS GY. 1923. június 23-án Aszalón 8.308-as gyűrűvel; kézrekerült Steyersberg mellett, Alsóausztriában 1925. május 17-én. A steyersbergi uradalom jelentése.

Kor: 2 év. Távolság: 370 km. Irány: Ny.

7. Fióka; jelölte FAZEKAS L. 1923. június végén Sári-ban 7.528-as gyűrűvel; holtan találták 1925. július 15-én Kat-Konare mellett Bulgária Stanimaka kerületében. STEREFF ST. jelentése.

Kor: 2 év. Távolság: 700 km. Irány: DK.

A délkelet felé elvonuló gólyák vonulási útjait az eddigi eredmények alapján teljesen ismerteknek lehetett tekinteni, mert hiszen nem volt más választás, mint föltételezni azt, hogy a Nilus mentén vonulnak Délafrikába. Erre a föltevésre azért volt szükségünk, mert az Egyptom és Délafrika közötti uton nem voltak meg az összekötő pontok. Az idei eredmények egyszerre két ilyen összekötő pontot is szolgáltatottak, úgy mint El Obeid-et az angol Szudánban és Kirando-t a Tanganyika tó keleti partján. A délkeleti utvonal kezdetén is eddigelé csak gyéren voltak meg az utjelző pontok. Egyet ismertünk Szerbiából, kettőt pedig Bulgáriából. Az idén ismét kettőt kaptunk Bulgáriából. A szülőföld közelebbi, vagy távolabbi környékére való visszatérésre vonatkozólag is becses adatokat kaptunk, amelyek alapján majd kiépülhet a gólyanemzedék elhelyezkedésére vonatkozó tudásunk.

Nycticorax griseus L. — Bakcsó.

Fióka; jelölte WARGA K. 1925. jun. 28-án a Kisbalatonon 2.835-ös gyűrűvel; elejtették 1925. okt. 4-én Barcellona Pozzo di Gotto mellett Szicilia szigetén, Messina tartományban. Az Associazione Dilettanti Cacciatori jelentése.

Kor: $\frac{1}{4}$ év. Távolság: 980 km. Irány: DDNy.

Ez a példány is a magyar vonuló madarak nagy délnyugati országútján került kézre.

Ardeola ralloides Scop. — Üstökös-gém.

Fióka; jelölte WARGA K. 1925. jun. 28-án a Kisbalatonon 17.033-as gyűrűvel; elejtették 1925. aug. 18-án a Fertő tavának Sopron városához tartó részében. BREUER GY. jelentése.

Kor: 2 hónap. Távolság: 110 km. Irány: ÉNy.

Ez az eset azt a tanulságot szolgáltatja, hogy néha az üstökös-gém se indul közvetlenül a szülőtelepről a téli szállásba, hanem előbb fölkeres egészen más irányban fekvő táplálkozási területeket, amelyekről aztán éppen úgy eltalál a téli szállásba, mintha a telepről indult volna. Ez a jelenség nagyon fontos a tájékozódás kérdésének vizsgálata szempontjából.

Ardea cinerea L. — Szürke-gém.

1. Fióka; jelöltem 1925. május 28-án a Kisbalatonon 9.569-es gyűrűvel; elejtették 1925. július 3-án őszi kóborlásán Lábod mellett a telep közelében. SÁNDORHÁZY L. jelentése.

Kor: 2 hónap. Távolság 56 km. Irány: D.

2. Fióka; jelöltem együtt az előbbivel 29.806-os gyűrűvel; elejtették 1925. nyarán a simongáti halastavaknál. CHALUPECZKY J. jelentése.

Kor: 1—2 hónap. Távolság: 65 km. Irány: D.

Ez a példány az új rézgyűrűt viselte, amelyen a rövid idő alatt, amíg hordta, semmiféle elváltozást nem észleltem.

Egretta alba L. — Nagy kócsag.

Fióka; jelöltem 1925. május 17-én a Kisbalatonon 3.397-es gyűrűvel; elejtették 1925. dec. 16-án Apatin mellett. WÁHL I. jelentése.

Kor: 7 hónap. Távolság: 175 km. Irány: DK.

Buteo communis LESS. — Egerész ölyv.

Fióka; jelölte BREUER GY. Brennb erg-ben 1925. jul. 11-én 3.351-es gyűrűvel; elejtették 1925. aug. 21-én a szülőföldje közelében Nagycenken. IRO A. jelentése.

Kor: 2 hónap. Távolság: 17 km. Irány: KDK.

Pernis apivorus L. — Darázsölyv.

Fióka; jelölte ČAPEK V. 1917. aug. 2-án Morva-Kromau mellett 1.706-os gyűrűvel; elejtették 1920. szept. 1-én Rossitz mellett. ČAPEK V. jelentése.

Kor: 3 év. Távolság: 15 km. Irány: É.

A madár szülőföldjére tért vissza, amint ez már más esetben is bebizonyult.

Strix flammea guttata BRHM. — Gyöngybagoly.

Fiatall madár; jelölte SCHENK H. Óverbász on 1923. nov. havában 3.751-es gyűrűvel; elfogták 1924. július 1-én Óbecsén a templomtoronyban 30 kilométernyire keleti irányban a jelölési helytől. CZABAFY L. jelentése.

Syrnium aluco L. — Erdei bagoly.

Anyamadár; jelölte BREUER GY. 1924. július 3-án Brennb ergben 3.351-es gyűrűvel; kézrekerült 1924. szept. 23-án ugyanott.

Hirundo rustica L. — Füstifecske.

Fióka; jelölte AGÁRDI E. 1922. június 17-én 15.467-es gyűrűvel Máriakéménden; fészkelte 1924. nyarán Véménd-en. HESZ B. jelentése.

Kor: 2 év. Távolság: 18 km. Irány ÉNY.

A születési hely közelebbi környékén való elhelyezkedés példája, amely aránylag ritka.

Fióka; jelöltem 1923. június 7-én Ürbőpusztán 15.090-es gyűrűvel; fészkel 1925. július havában 2 kilométer távolságra eső másik tanyában. FAZEKAS LÁSZLÓ jelentése.

Fészkelő pár; jelölte MÜLLER P. 1923. június 5-én Szeged-Királyhalmán 18.248 és 18.249-es gyűrűkkel. A régi fészkekben együtt fészkelve találta őket 1924. július 27-én.

Tartós házasságnak nem éppen gyakori példáját szolgáltatja ez az eset.

Fészkelő madár; jelölte 1923. június 4-én Szegeden MÜLLER P. 18.205-ös gyűrűvel; régi fészkeben költött 1924. jul. 27-én.

Fészkelő madár; jelölve 18.224-es gyűrűvel, mint az előbb; régi fészkeben költött 1924. jul. 19-én.

Fészkelő madár; jelöltem 1924. május 10-én Ürbőpusztán 17.513-as gyűrűvel; régi fészkeben költött 1925. ápr. 26-án.

Fészkelő madár; jelölte AGÁRDI E. 1924. július 10-én Püspökszenterzsébeten 21.365-ös gyűrűvel; más fészkekben költött ugyanott 1925. nyarán.

Fészkelő madár; jelölte 1924. aug. 9-én WALZEL J. Nagycsákányban 22.201-es gyűrűvel párjával együtt; régi fészkeben, de gyűrűtlen, tehát más párral költött 1925. jul. 14-én.

Csupa ismert adatot szolgáltatnak az idei eredmények; az átvonulási területekről és téli szállásokból még mindig hiányzik a várva-várt első jelentés.

Bombycilla garrula L. — Csonttollú madár.

1. Öreg ♂; jelölte WARGA K. 1924. jan. 26-án Budapesten 17.443-as gyűrűvel; elejtették 1924. febr. 10-én Pilisszentivánon, kb. 20 kilométernyire északnyugati irányban. LATANSZKY J. jelentése.

A madár az elejtés helyén még a téli szállásban tartózkodott, amelyben folyton újabb és újabb táplálkozási területeket keresve szerte kóborolt.

2. Öreg ♀, jelölte WARGA K. 1924. jan. 26-án Budapesten 17.458-as gyűrűvel; kézrekerült 1925. március havában Kolcsanowszky mellett Wolchow kerületben. DOPPELMAIR G. tanár jelentése.

A gyűrűt viselte 1 $\frac{1}{4}$ évig. Távolság: 1.600 km. Irány: ÉK.

Bármennyire érdekes is ez az előfordulás, csak nagyon kevés tanulságot nyújt, mert nem tudjuk honnan kelt utra ez a madár. Magyarországból visszatért ismeretlen hazájába, onnan a következő télen ismeretlen téli szállásba távozott, amelyből a hazafelé vezető uton Wolchowban került kézre.

Egyelőre megelégszünk azzal, hogy ez a példány hazájából délnyugati irányban vonult el, a további jelölések majd újabb és értékesebb eredményeket szolgáltatnak.

***Pica rustica* Scop. — Szarka.**

Fióka; jelölte BREUER Gy. Fertőrákoson 1924. júl. 5-én 19.732-es gyűrűvel; elejtették 1925. ápr. 22-én Pischelsdorf mellett Alsóausztriában. KÁTH K. jelentése.

Kor: 10 hónap. Távolság: 30 km. Irány: ÉNy.

Becsés adalék a szarka-generáció diszlokációs viszonyainak ismeretéhez, amelyet azonban csak több hasonló adat alapján lehet megfelelően értékesíteni.

***Oriolus galbula* L. — Sárga rigó.**

Fióka; jelölte AGÁRDI E. 1916. jun. 17-én Berkesd-en 6.485-ös gyűrűvel; elejtették 1924. ápr. 28-án Maglie mellett, Olaszország Lecce területében. DR. PASQUALE DE LORENTIIS jelentése.

Kor: 8 év. Távolság: 670 km. Irány: D.

Ez a második kézrekerült sárga rigónk. Az elsőt szintén AGÁRDI E. jelölte Berkesd közelében 1914-ben s ezt a következő év május havában Tunis-ban találták. A jelenlegi lelőhely pont az otrantói szorosnál van, tehát az Adria legkeskenyebb átkelőjénél. Ennek a két lelőhelynek az alapján a sárga rigót is a délnyugati vonulók csoportjába kell sorolnunk. Mind a két esetben nagyon feltűnő a kézrekerülés kései időpontja, amikor a sárga rigónak tulajdonképpen már az otthonában kellene lennie. 1915-ben Berkesden az első sárga rigót ápr. 19-én, 1924-ben pedig ápr. 26-án figyelték meg. Az idei kézrekerült példány egyuttal becsés adalékot nyújt a sárga rigónak a szabad természetben elérhető életkorára vonatkozólag.

***Pastor roseus* L. — Pásztormadár.**

1. Fióka; jelölte WARGA KÁLMÁN 1925. júl. 9-én Sátoraljaúj hely mellett 30.514-es gyűrűvel; elejtették 1925. szept. 5-én Poti mellett Batum közelében a Fekete Tenger keleti partvidékén. SALONIKIDES P. jelentése.

Kor: 2 hónap. Távolság: 1.700 km. Irány: KDK.

2. Fióka; jelöltem 1925. júl. 6-án Karcag mellett 30.464-es gyűrűvel; elejtették Astros mellett Görögországban a Peloponneszus északi sarkában 1925. aug. 10-én. Az athéni holland konzulátus jelentése, mely szerint a jelzett időben Astros közelében több napon át figyeltek meg pásztormadár csapatot.

Kor: 1 hónap. Távolság: 1.100 km. Irány: DDK.

Az első kísérleti adatok a pásztormadár időszakos vándorútjainak

kideríthetésére, amelyek után valószínűleg még újabbak is jönnek, bár várakozásaimban meglehetősen csalódtam. 2.726 gyűrűs madár közül január végéig csak kettő került kézre, bizony ez nem valami sok, de érthető, ha arra gondolunk, hogy a keleti vidékeken ezt a madarat sáskapusztításai miatt valósággal szentnek tartják és ezért természetesen nem is üldözik, csakis az átvonuló területeken. A fenti 2 adatból egyelőre nem is akarok további következtetéseket vonni, megvárom, míg újabbak járulnak hozzá.

Carduelis elegans. STEPH. — **Tengelic.**

Öreg ♂; jelölte 1925. nov. 21-én 23.348-as gyűrűvel Albertfalván. WARGA K., élve elfogta METZGER J. 1925. dec. 22-én ugyanott.

Parus major L. — **Szécinke.**

Anyamadár; jelölte JÓZSA D. J. 1923. febr. 11-én Pécsváradon, 13.747-es gyűrűvel; elfogta macska ugyanott 1923. nov. 18-án.

Fészkelő ♂; jelölte WARGA K. 1925. május 8-án Budapesten az Intézet kertjében 22.815-ös gyűrűvel; újból elfogva és szabadonbocsátva ugyanott 1925. okt. 29-én.

Fióka: gyűrűzte WARGA K. 1925. május 13-án az Intézet kertjében 23.136-os gyűrűvel; a hidegtől és éhségtől legyöngítve elfogta DR. KONKOLY-THÉGE GYULA miniszteri tanácsos 1925. dec. 6-án a jelölés helyétől néhány kilométer távolságban.

Öreg ♀; jelölte WARGA K. az Intézet ablaketetőjén 1925. nov. 25-én 23.508-as gyűrűvel; újból elfogta ugyanott 1925. dec. 21-én.

Ismert adatok a szécinke helyben maradásáról.

Saxicola oenanthe L. — **Hantmadár.**

Fiatl madár; jelölte WARGA K. 1925. jun. 23-án Budapesten 23.871-es gyűrűvel; elejtették 1925. nov. 14-én Sicília és Tunisz között fekvő Pantelleria szigetkén. FERRERI B. C. jelentése.

Kor: 5 hónap. Távolság: 1.350 km. Irány: DNy.

Az első kísérleti adat a magyar hantmadarak eddig teljesen ismeretlen vonulásának megismeréséhez s az első magyar gyűrűs madár az annyira exponált fekvésű Pantelleria szigetkéről, ahonnan már oly régóta vártam adatokat.

Erithacus phoenicurus L. — **Kerti rozsdafarkú.**

Fióka: jelölte WARGA KÁLMÁN 1924. V. 20-án az Intézet kertjében 17.486-os gyűrűvel; ugyanott fészkel 1925. május 20-án mesterséges fészekoduban.

Becses adat a kerti rozsdafarkú-ivadék visszatérésére és az ivarérettség egy éves korhatárának megállapítására.

Bericht über die Vogelberingungen in Ungarn in den Jahren 1924 und 1925.

VON JAKOB SCHENK.

XI. Bericht. *)

Trotz mancher Anfeindungen ist die Methode der Vogelberingungen in stetiger Ausbreitung begriffen. Immer neuere Gebiete und Arten werden einbezogen und neben dem anfänglichen Beringen der Nestlinge werden die Beringungen stetig auf eine grössere Anzahl der Elternvögel und Durchzügler ausgedehnt. Der weitaus überwiegende Teil der Forscher hegt die Überzeugung, dass sich diese Forschungs-Methode noch lange nicht überlebt hat und dass für die Anwendung derselben noch ein weites und reiche Ernte verheissendes Arbeitsfeld offen steht.

Wohl ergeben die fortgesetzt an einer und derselben Art in grosser Anzahl durchgeführten Beringungen eine Menge Wiederholungen und nichts- oder nur wenig sagende Daten, doch ist dies ja bei allen wissenschaftlichen Forschungs-Methoden der Fall. Wie viel muss da gearbeitet werden um nur einige Körnchen wissenschaftlichen Fortschrittes zu erzielen!

Wenn irgend etwas an der Beringungs-Methode beanstandet werden kann, so ist dies das planlose Herumberringen ohne irgend ein ausgestecktes ernstes Ziel, aber selbst bei solchen lenkt der Zufall manch' Neues und Unerwartetes der wissenschaftlichen Forschung in die Hand. Stets neue und wertvolle Ergebnisse lassen sich jedoch erwarten, wenn die Beringungen auf neue Arten und neue Gebiete ausgedehnt werden, wenn man bei den Arbeiten auch auf die sich sozusagen als Nebenprodukte ergebenden oekologischen Ergebnisse bedacht ist. So lange man die Forderungen des Vogel- und Naturschutzes im gebührenden Masse berücksichtigt und die Arbeiten zielbewusst neben der Zugforschung auch auf die oekologischen Elemente ausbreitet, kann und darf die Beringungs-Methode, welche die Vogelzugforschung unläugbar in neue Bahnen lenkte, vernünftigerweise nicht angefeindet werden.

Bezüglich der oekologischen Elemente möchte ich in erster Linie auf die Wichtigkeit der Feststellung des jährlichen Fortpflanzungs-

*) Die vorangehenden sind die folgenden: Jg. 1908 in *Aquila* 1908 p. 294; 1909, *Aquila* 1909 p. 245; 1910, *Aquila* 1910 p. 219; 1911, *Aquila* 1911 p. 326; 1912, *Aquila* 1912 p. 321; 1913, *Aquila* 1913 p. 434; 1914—15, *Aquila* 1915 p. 270; 1916—19, *Aquila* 1919 p. 26; 1920—22, *Aquila* 1922 p. 65; 1923, *Aquila* 1923 p. 167.

Koeffizienten, in Verbindung mit der Vernichtungs-Ziffer hinweisen. Neben rein theoretischen wissenschaftlichen Ergebnissen bilden beide zusammen mit der Feststellung der Bodenbeständigkeit der Standvögel und der Rückkehr an den Geburtsort der Zugvögel, dem Vogelschützer ein willkommenes Propaganda-Mittel an die Hand. Das Beringungs-Experiment ergibt nämlich die unwiederlegbaren Beweise, dass die in künstlichen Nisthöhlen angesiedelten und ausgebrüteten Meisen zum grössten Teile zeit lebens dort verbleiben, dass die überlebenden Eltern- und Jungvögel eines Staarenkastens ebenfalls zum überwiegenden Teile zeit lebens dorthin zurückkehren u. s. w., so dass es sich also wirklich rentiert, nützliche Vögel künstlich anzusiedeln.

Für das ungarische Beringungs-Programm der zwei verflorenen Jahre waren obige Erwägungen massgebend und bin ich in der angenehmen Lage, auch durch günstige Fügung des Zufalles unterstützt, den bisherigen resignierten Berichten gegenüber nicht unbedeutende Fortschritte verzeichnen zu können. Die Anzahl der Beringungen im Jahre 1925 überflügelte sogar die bisherige höchste Anzahl des Friedensjahres 1912 in welchen die Anzahl der Beringungen 5581 betragen hatte. Freilich war es ein günstiger Umstand, die Invasion und das Brüten des Rosenstares, welcher dieses erfreuliche Resultat ermöglichte. Die 2726 Rosenstarberingungen geben zwar den Ausschlag für das günstige Resultat, aber auch nach Abzug dieser Zahl verbleibt noch immer eine respektable Anzahl, welche auch ohne die Rosenstarberingungen einen bedeutenden Fortschritt erkennen lässt.

Neben den Rosenstaren wurde auch die Winterinvasion 1923/24 des Seidenschwanzes zur Erweiterung unserer Beringungsarbeiten benützt. KOLOMAN WARGA, Kön. Ung. Ornithologe unterzog sich der Mühe diese Vögel an den Tränkplätzen des Budapester Stadtwäldchens mittels Schlagnetzen einzufangen. Leider konnte kein Massenfang erzielt werden doch wurden bisher schon zwei Ringvögel zurückgemeldet einer aus der Nähe des Beringungsortes, der andere jedoch aus Russland, aus der Nähe von Leningrad (St. Petersburg). Im Anschlusse an diese Arbeiten, ging dann KOLOMAN WARGA einen Schritt weiter und begann das Beringen der Brut- und Jungvögel im Institutsgarten, ausserdem der Brut- und Durchzugsvögel in der Umgebung von Budapest. Diese mit grosser Umsicht und Genauigkeit durchgeführten Beringungen bedeuten eine willkommene Bereicherung unserer bisherigen Arbeiten und ergaben auch schon bisher wertvolle neue Resultate über die Zugverhältnisse ungarischer Zugvögel.

Wie schon in den vorangehenden Berichten erwähnt wurde, führt Dr. J. THÓBIÁS grossangelegte Arbeiten über die Dislozierung der jungen Schwalbengeneration aus. Die Anzahl der von ihm in den Jahren 1923—25 beringten Vögel beträgt insgesamt 3220 von welchen bisher 211 wieder-

aufgefunden wurden. Den ausführlichen Bericht über die Resultate aus der Feder v. THÓBIÁS wird der nächste Jahrgang der Aquila bringen.

Von meinen Arbeiten mögen ausser den Rosenstarberingungen die Beringungen in der Reiherkolonie des Kisbalaton und auf dem altherühmten Sumpfvogelgebiet Ürbő erwähnt werden, wo es mir wieder gelang eine erhebliche Anzahl von Eltern- und Jungvögel zu beringen. Sollte es mir beschieden sein dieselben ohne Unterbrechung einige Jahre hindurch fortzusetzen, so erhoffe ich wenigstens einige der infolge der Unterbrechung meiner früheren Arbeiten bisher vergebens erwarteten Beiträge über die Dislokationverhältnisse dieser Vögel zu erhalten.

Im Jahre 1925 wurden auch die ersten Versuche gemacht das bisher zur Herstellung der Ringe benützte Aluminium durch ein dauerhafteres Metall zu ersetzen. Schon früher bekamen wir stark abgenützte, aber immerhin identifizierbare Ringe. Dieses Jahr erhielten wir jedoch einen Mövenring, dessen Nummer gänzlich abgeschliffen war, weshalb die Beringungsdaten nicht sicher festgestellt werden konnten. Zum ersten Versuche wurden Ringe aus Kupfer hergestellt, welche zuerst am Hausgeflügel erprobt und dann versuchsweise zur Beringung von Reiherarten verwendet wurden. Die Handhabung derselben machte nicht die geringsten Schwierigkeiten.

Den Versuch am Hausgeflügel machte unser langjähriges Mitglied JULIUS PAWLAS, der dieser Frage immer grosses Interesse entgegenbrachte und als erster auf die geringe Dauerhaftigkeit der Aluminiumringe aufmerksam machte. Laut seiner an Haushühnern durchgeführten Versuchen erwies sich der kupferne Ring genau so unschädlich, als der aus Aluminium. An dem ersten zur Einsicht eingesandten Ringe, welchen ein Haushuhn ein ganzes Jahr hindurch getragen hatte, war keine Spur von Grünspan zu sehen und liess sich auch am Laufe des Vogels nicht die geringste Beschädigung feststellen.

Bisher wurden diese Versuche nur an grösseren Vögel gemacht für welche der im Verhältnisse zu ihrer Grösse gänzlich unbedeutende Gewichtsunterschied keine nachteiligen Folgen haben kann. Für das nächste Jahr sind Versuche an Lachmöven und Kiebitzen in Aussicht. Für Kleinvögel sollen vorerst die Ergebnisse der Vogelwarte Helgoland mit Duralumin und Silumin abgewartet werden. Es wäre zu wünschen, dass sich alle Institute und Fachgenossen mit dieser Frage beschäftigen, da wir mit dem heute angewendeten Materiale Gefahr laufen, dass uns seinerzeit gerade die interessantesten und höchstwertigen Resultate des Ringexperimentes über die Altersgrenze der Vögel zum mindesten unsicher, oder aber gänzlich verloren gehen werden. Noch ist es nicht zu spät zur Abhilfe.

Es folgen nun unsere gewohnten Statistiken (im ungarischen Originaltexte p. 27—39.) über die Anzahl und Beteiligung der Mitarbeiter, dann welche

Arten und in welcher Anzahl dieselben beringt wurden. Heuer bringe ich auch eine Statistik in welcher Anzahl die einzelnen Arten seit 1908 jährlich beringt wurden. Schliesslich folgt die Statistik über den Storchnachwuchs-Koeffizienten in den Jahren 1924 und 1925. Die Zusammenstellung dieser Statistiken erfolgte auch diesmal vom Ornithologen KOLOMAN WARGA, wofür auch an dieser Stelle gebührenden Dank.

Laut dem auf Seite 30—39 befindlichen Verzeichnisse wurden in den Jahren 1908—25 die folgenden Arten in einer Anzahl von über 500 beringt:

1. <i>Hirundo rustica</i>	9609
2. <i>Ciconia alba</i>	7054
3. <i>Delichon urbica</i>	4106
4. <i>Larus ridibundus</i>	3327
5. <i>Pastor roseus</i>	2726
6. <i>Parus major</i>	2172
7. <i>Nycticorax griseus</i>	1073
8. <i>Ardea purpurea</i>	872
9. <i>Sturnus vulgaris</i>	854
10. <i>Vanellus capella</i>	822
11. <i>Plegadis falcinellus</i>	728
12. <i>Ardeola ralloides</i>	583

Die auffallendste Erscheinung des erwähnten Verzeichnisses ist die, dass ausser den Landesgrenzen von den unten angeführten und bisher in grösserer Anzahl beringten Vögeln kein einziges Exemplar angetroffen wurde :

1. <i>Hirundo rustica</i>	9609
2. <i>Delichon urbica</i>	4106
3. <i>Clivicola riparia</i>	331
4. <i>Erithacus phoenicurus</i>	155
5. <i>Erithacus titys</i>	122
6. <i>Motacilla alba</i>	105
7. <i>Muscicapa grisola</i>	176
8. <i>Lanius collurio</i>	237
9. <i>Upupa epops</i>	137
10. <i>Jynx torquilla</i>	412

Unseren lieben Mitarbeitern auch an dieser Stelle vielen Dank mit der Bitte um weitere Unterstützung unserer Bestrebungen. Die Resultate werden ihre Bemühungen reichlich belohnen.

Die Rückmeldungen ergeben auch diesmal, wie auch bisher schon, einerseits bekannte, die früheren Resultate bestätigende, anderseits aber auch neue, die bisherigen Kenntnisse erweiternde Daten. Besonders hervorheben möchte ich die Ergebnisse der *Rosenstarberingungen*, dann den *Kiebitz* aus Marokko, den *Halsbandregenpfeifer* aus Sardinien, die

12-jährige *Uferschnepfe*, den *Löffelreiher* aus Tunis, die *Störche* aus Sudan und Tanganyika, den *Pirol* aus Süditalien und den ausserordentlich interessanten *Steinschmätzer* von der Insel Pantelleria.

Folgende Rückmeldungen sind eingetroffen.

Larus ridibundus L. — **Lachmöve.**

1. Beringungsdaten unbekannt, weil die Ringnummer vollkommen abgeschliffen war. Nur ein Teil der Aufschrift blieb erkennbar, woraus gefolgert werden kann, dass der Vogel nicht vor dem Jahre 1912 beringt wurde, was an der Ringtype erkenntlich ist. Erlegt wurde der Vogel laut Bericht von FRANZ HETVEY am 14. April 1924 am Velenceer See. Es ist ungemein zu bedauern, dass die Beringungsdaten fehlen, da es sich jedenfalls um ein altes Exemplar handelt, welches aller Wahrscheinlichkeit nach im Velenceer See beringt wurde. Es wurden jedoch mit derselben Ringtype und zu gleicher Zeit von KURT LOOS Lachmöven in Hirnsen (Böhmen) beringt, weshalb der Geburtsort nicht sicher festgestellt werden kann. Das Alter des Vogels muss mindestens mit 10 Jahren angenommen werden und wäre dies unsere älteste bisher bekannte Ring-Lachmöve.

2. Nestling: Gezeichnet am 4. Juni 1923 im Velenceer See von K. WARGA mit Ring No. 16582; erlegt im Dezember 1923 in der Mündung des Sele-Flusses, Provinz Salerno, Italien. Bericht von Dr. SCHLAEPFER G.

Alter: $\frac{1}{2}$ Jahr; Entfernung 800 Klm. Richtung SSW.

3. Nestling: beringt am 18. Juni 1924 von K. WARGA mit Ring No. 16535; erlegt am 21. Nov. 1924 in der „Valli di Comacchio“ dieser grossen Sammelstation der Lachmöven nicht nur des Velenceer Sees, sondern auch anderer Gebiete. Bericht von A. BACCARINI.

Alter: $\frac{1}{2}$ Jahr; Entfernung 580 Klm.; Richtung SW.

4. Nestling, beringt von mir am 5. Juni 1924 im Velenceer See mit Ring No. 4359; erlegt am 21. Nov. 1924 in Erdősokonya. Bericht von der Herrschaftsverwaltung des Grafen GÉZA v. SZÉCHENYI.

Alter: $\frac{1}{2}$ Jahr; Entfernung: 160 Klm. Richtung SW.

5. Nestling: beringt von mir am 5. Juni 1924 in See von Velence mit Ring No. 4360; nach Dr. E. NAGY als kranker Vogel gefangen am 20. Sept. 1924 an den künstlichen Fischteichen im Hortobágy.

Alter: $\frac{1}{3}$ Jahre; Entfernung 200 Klm. Richtung: NO.

Anas boschas L. — **Stockente.**

Beringt als Jungvogel am 6. Juli 1924 von GEORG BREUER mit Ring No. 3353 in Fertőrákos; erlegt ebendasselbst am 11. Juli 1924 Bericht von G. BREUER.

Charadrius alexandrinus L. — Seeregenpfeifer.

Nestling; beringt von mir am 30. Mai 1925 mit Ring No. 14046. auf der Puszta Ürbö (Section Apaj); erlegt am 28. Juli 1925 bei Ingurtosu, an der Westküste der Insel Sardinien, 20 Meilen nördlich der Insel San Pietro. Bericht von G. CABONI.

Alter: 2 Monate; Entfernung: 1250 Klm.; Richtung: SW.

Die erste Nachricht über den Zug der ungarischen Seeregenpfeifer. Die bisherigen 57 Beringungen ergaben 2 Fälle der Heimatstreue, jedoch keine Daten bezüglich der Durchzugsgebiete und Winterquartiere. Diese erste Rückmeldung lässt die Annahme zu, dass der Seeregenpfeifer ebenfalls der grossen südwestlichen Heerstrasse der ungarischen Watvögel entlang zieht.

Vanellus capella SCHAEFF. — Kiebitz.

1. Nestling; beringt von mir am 23. Juni 1924 auf der Puszta Ürbö (Section Apaj) mit Ring No. 19689; erlegt am 8. Nov. 1924 bei Pratica di Mare, Provinz Roma, Italien. Bericht von E. BROCARD.

Alter: $\frac{1}{2}$ Jahr; Entfernung 800 Klm.; Richtung: SW.

2. Nestling; beringt von mir am 10 Mai 1924 auf der Puszta Ürbö (Section Apaj) mit Ring No. 16394; erlegt am 9. Feber 1925 in Tedders bei Rabat, Marokko. Bericht von JAKUES LIOUVILLE, Director des Inst. Scientifique Chérifien.

Alter: $\frac{3}{4}$ Jahre; Entfernung: 2700 Klm. Richtung: WSW.

3. Brutvogel; beringt von mir auf der Puszta Ürbö, mit Ring No. 19580, am 21 Mai 1925. Erlegt am 11. November 1925 in Mondragon, im Rhone-Tale, Dep. Vaucluse, Frankreich. Bericht im Le Chasseur Française Januarheft 1926.

Entfernung: 1200 Klm. Richtung: WSW.

Das Vorkommen bei Rom auf dem Herbstzuge ist neu. An der Westküste Italiens wurde bisher nur ein Kiebitz angetroffen, jedoch auf dem Frühjahrszuge. Heuer wurde hier ausser diesem Kiebitz auch ein Rotschenkel angetroffen. Möglicherweise zogen diese beiden Vögel mit anderen Genossen diesmal nicht der Zugstrasse, der Küste entlang, sondern über Land. Sehr interessant und lehrreich ist das Vorkommen in Marokko. Laut der bisherigen Ergebnisse ist die Lombardei das hauptsächtlichste Winterquartier der ungarischen Kiebitze. In manchen Jahren, mutmasslich wenn in der Lombardei die Winter-Witterung ungünstig ist, wird das Winterquartier an die Ostküste Spaniens in die Gegend von Valencia verlegt. Der Winter 1924/25 war jedoch gerade in den Mittelmeergebieten ganz ungewöhnlich streng und mussten sich deshalb die überwinternden Kiebitze noch weiter in das nächste Etappen-gebiet zurückziehen.

In Südfrankreich, im Rhone-Tale wurden bisher zwei ungarische Kiebitze angetroffen — heuer der dritte.

Totanus calidris L. — **Rotschenkel.**

Nestling; beringt von mir am 23 Juni 1924 auf der Puszta Ürbö (Section Apa j) mit Ring No. 19125; erlegt im November 1924 bei Anzio, Prov. Roma, Italien. Zeitungs-Notiz „Uj Nemzedék“ vom 2. Dec. 1924.

Alter: $\frac{1}{2}$ Jahr; Entfernung: 820 Klm. Richtung: SW.

Ebenfalls das erstmal auf dem Herbstzuge an der Westküste Italiens aufgefunden. Auch dieser Rotschenkel scheint wie sein Mitbewohner von Ürbö der oben erwähnte Kiebitz „über Land“ gezogen zu sein; möglicherweise waren auch hier Witterungseinflüsse mitbestimmend.

Limosa aegocephala BECHST. — **Uferschnepfe.**

1. Brutvogel: beringt von mir am 1. Mai 1914. auf der Puszta Ürbö mit Ring No 5745; erlegt am 21. März 1925 bei Cisterna di Roma. Bericht von Dr. PRIMO GALETTI in Velletri, der auch die grosse Güte hatte uns diesen interessanten Vogel gratis zu überlassen.

Alter: mindestens 12 Jahre; Entfernung: 800 Km. Richtung: SW.

2. Brutvogel; beringt von mir am 21. Mai 1924 auf der Puszta Ürbö mit Ring No 19416; ebendasselbst in derselben Section wieder als Brutvogel angetroffen am 12. Juni 1925.

Der Vogel No 2. beweist aufs Neue die Heimatstreue der Uferschnepfe, welche schon durch frühere Daten bewiesen wurde. Ob auch die mindestens 12-jährige, am 21. März noch in Italien weilende und sich aller Wahrscheinlichkeit noch auf dem Durchzuge befindliche Uferschnepfe in ihr altes Brutgebiet zurückgekehrt wäre, lässt sich wohl schwer entscheiden. Auf Grund der bisherigen Daten, welche eine auffallende Heimatstreue der Uferschnepfe beweisen, muss dies für sehr wahrscheinlich gelten. Jedenfalls wäre dieselbe aber verspätet angekommen, da im Jahre 1925 die Ankunft der ersten Uferschnepfen in Ürbö schon am 7. März beobachtet wurde, während man doch glauben sollte, dass gerade die alten Brutvögel am frühesten zurückkehren. Diese Verspätung mag jedoch in der Kondition des Vogel begründet gewesen sein. Derselbe wurde leider nicht im Fleische untersucht, aber die rückständige Entwicklung ist auch am Gefieder deutlich erkennbar.

Während die Masse des Vogels — Flügel 22·3, Schwanz 9·0, Schnabel 11·6, Lauf 8·2 — ganz nahe an die bisher von NAUMANN, FRIDERICH CHERNEL und MADARÁSZ angegebenen Maxima heranreichen (22·5, 9·5, 12·0, 8·5), zeigt das Gefieder noch das volle Winterkleid. Dieses Winterkleid ist jedoch auffallend fahl und abgeschossen. Kopf und Hals sind mäuse-

grau und sind selbst am Winterkleide der einjährigen Exemplare mehr Spuren der rostbraunen Färbung zu finden, als an diesem alten Vogel. Man erhält den Eindruck, dass in der Färbung schon ein Rückfall eingetreten ist. Es ist dies auch schon aus dem Grunde überraschend, weil man als Folge des hohen Alters vielmehr Hahnenfedrigkeit erwarten würde. Jedenfalls muss jedoch auch die Möglichkeit zugelassen werden, dass der Vogel infolge Krankheit in der Färbung zurückgeblieben ist. Eine weitere Handhabe zur Klärung der Frage hätten die zur Zeit der Beringung abgenommenen Masse des Vogels ergeben, doch unterliess ich es damals die Untersuchung auch auf diese Elemente auszudehnen, da man ja immer darauf bedacht ist, dem Vogel je eher die Freiheit wiederzugeben, damit er noch rechtzeitig das Gelege bebrüte. Auf Grund dieser Masse hätte man sich einigermassen darüber orientieren können, beiläufig in welchem Alter sich damals dieser Brutvogel befand. In der Zukunft werde ich jedoch womöglich trachten wenigstens den Schnabel zu messen.

Der 11 Jahre lang getragene Ring war stark abgenützt, die Kanten fast messerscharf — noch einige Jahre und derselbe wäre ganz abgeschliffen. In der Zukunft müssen auch bei dieser Art andere Ringe angewendet werden.

Plegadis falcinellus L. — Brauner Sichler.

1. Nestling; beringt von Dr. O. KELLER am 11. Mai 1922. im Kisbalaton mit Ring No 16923; erlegt am 19. März 1925 in Spaccaforno, District Modica Alta in Sizilien. Bericht von Prof. VINCENZO ASSENZA.

Alter: 3 Jahre; Entfernung: 1100 Km.; Richtung: SSW.

2. Nestling; beringt von K. WARGA am 27. Juni 1925 im Kisbalaton mit Ring No 17010; erlegt am 7. August 1925 in Jabuka. Bericht von JOHANN ERHARDT.

Alter: 2 Monate; Entfernung: 360 Km.; Richtung: SO.

Während nun schon der dritte *Sichler* den südwestlichen Wegzug beweist, wird für den Herbststrich, für das Verlassen der Kolonie überraschenderweise wieder die südöstliche Richtung bestätigt. Ausser den Landesgrenzen wurden bisher drei *Sichler* aufgefunden. Die Fundorte sind: Sevilla, Malta und Sizilien. Vor dem Herbstzuge wurden in der näheren Umgebung der Kolonie bisher 11 Stück angetroffen, davon 8 Stück südöstlich, 2 Stück ganz in der Nähe südlich, 1 Stück nordöstlich. Die weitaus überwiegendste Richtung für das Verlassen der Kolonie ist daher die südöstliche welche auf die allgemeine Richtung in welcher sich die Winterquartiere befinden senkrecht ist. Es ist dies eine sehr bemerkenswerte Erscheinung, welche ganz besonders in der Untersuchung des Frage der Orientierung grosse Wichtigkeit erhält. Es besteht

hier ein Fall, in welchem der Vogel nicht direkt aus der Heimat das Winterquartier bezieht, wie dies bisher bei den meisten Ringvögeln der Fall war, sondern, dass der Vogel von einem gar nicht in der Richtung des Winterquartieres liegenden Gebiete aufbricht. Die beliebte Annahme von einer vererbten Kenntnis der Zugstrassen oder Zugwege und dergl. liesse sich also auf den *Sichler* kaum anwenden. So weit als möglich soll dieser interessanten Zugweise auch weiterhin besondere Aufmerksamkeit gewidmet werden, namentlich durch Beringung einer je grösseren Anzahl von *Sichlern*.

Platalea leucorodia L. — **Löffelreiher.**

1. Nestling; beringt von K. WARGA am 15. Juni 1923 im Kisbalaton mit Ring No 8343; erlegt am 3. August 1924 in den Lagunen bei Monastir in Tunis. Bericht von A. MATHEY-DUPRAZ nach „Chasseur Français“ Okt. 1924.

Alter: 1 $\frac{1}{4}$ Jahr; Entfernung: 1350 Km.; Richtung: SSW.

2. Als Nestling beringt von mir am 17. Mai 1925 im Kisbalaton mit Ring No 3416; erlegt am 14. Sept. 1925 bei Boglár in der Nähe der Kolonie am Balaton See. Bericht von Dr. P. DECLEVA.

Alter: $\frac{1}{3}$ Jahr; Entfernung: 45 Km. Richtung: ONO.

3. Als Nestling beringt von mir am 28. Mai 1925 im Kisbalaton mit Ring No 9493; erlegt am 17. Juli 1925 in Soljani, Slavonien, Jugoslawien. Bericht von Dr. E. RÖSSLER.

Alter: $\frac{1}{4}$ Jahr; Entfernung: 220 Km.; Richtung: SO.

4. Nestling, beringt von mir wie der vorangehende mit Ring No 9560; erlegt am 20. November 1925 in Perlasz. Bericht von O. MÜLLER.

Alter: ca $\frac{1}{4}$ Jahr; Entfernung: 300 Km.; Richtung: SO.

Bemerkenswert ist hier das frühe Datum des in Tunis aufgefundenen Löffelreihers. Man ist geneigt daran zu denken, dass dieser Vogel als noch nicht fortpflanzungsfähig gar nicht zurückkehrte, wie dies beim Storche häufig der Fall ist. Für die übrigen drei Löffelreiher ist zu bemerken, dass sich der eine noch im September in der Umgebung der Kolonie aufhielt, der andere schon Mitte Juli auf dem Wege nach dem Winterquartier war. Die Zeit des Wegzuges ist bei den Löffelreihern sehr verschieden. Auch hier ist die Erscheinung zu bemerken, dass die Löffelreiher oftmals nicht direkt aus der Heimat in die Winterquartiere ziehen.

Ciconia alba BECHST. — **Weisser Storch.**

1. Als Nestling beringt von mir am 3. Juli 1914 im Tiszakeszi mit Ring No. 6703; erlegt am 20. August 1921. in Sárospatak. Bericht von A. SZEMERE.

Alter: 7 $\frac{1}{4}$ Jahre; Entfernung: 60 Km. Richtung: NO.

2. Nestling: Beringt von A. SZALAY am 3. Juli 1915 in Várdaróc mit Ring 8089; genauer Zeitpunkt des Wiederauffindens unbekannt. R. NATSCHEFF fand den Ständer mit Ring im Jänner 1926 bei Jambol in Bulgarien. Wahrscheinlich verunglückte dieser Storch während des Herbstzuges 1925.

Alter: ca 10 Jahre: Entfernung 700 Km.; Richtung SO.

3. Beringt als Nestling von A. GRAEFL am 18. Juli 1921 in Kétutköz mit Ring No. 7206; tot aufgefunden ebendasselbst am 16. Juni 1924.

Alter: 3 Jahre.

4. Beringt als Nestling von P. MÜLLER am 28. Juni 1922 in Kevevára mit Ring No. 716; wiederaufgefunden im November 1924 in Kirando Tanganyika Gebiet, Britisch Ost-Afrika. Bericht von P. J. TERNEER.

Alter: 2 $\frac{1}{2}$ Jahre: Entfernung: 5800 Km. Richtung: SSO.

5. Beringt als Nestling von A. KÁLMÁN am 28. Juli 1922 in Nyirbéltek mit Ring No 7245; erlegt in der zweiten Hälfte des September 1924 bei El Obeid in der Provinz Kordofan in Süden. Bericht von CAPT. H. C. BROCKLEHURST.

Alter: 2 $\frac{1}{2}$ Jahre; Entfernung: 4000 Km. Richtung: SSO.

6. Nestling; beringt von Dr. J. THÓBIÁS am 23. Juni 1923 in Aszaló mit Ring No. 8308; erlegt am 17. Mai 1925 in Steyersberg, Niederösterreich. Bericht von der Gutsverwaltung Steyersberg.

Alter: 2 Jahre; Entfernung: 370 Km. Richtung: W.

7. Nestling; beringt von L. FAZEKAS Ende Juni 1923 in Sári mit Ring No. 7528; tot aufgefunden am 15. Juli 1925 bei Kat Konare, Kreis Stanimaka in Bulgarien. Bericht von ST. STEREFF.

Alter: 2 Jahre; Entfernung: 700 Km. Richtung: SO.

Die Zugwege der südöstlich ziehenden Störche konnten wohl als restlos klargelegt betrachtet werden, da ja kaum eine andere Annahme möglich war, als der Zug entlang des Niltales. Diese Annahme war deshalb notwendig, weil bisher die Verbindungspunkte zwischen Aegypten und Südafrika fehlten. Nun erhalten wir auf einmal zwei solche Punkte nämlich El Obeid im Sudan, und Kirando am Ostufer des Tanganyika See's. Auch auf dem Beginne des südöstlichen Reisewegs sind Fundorte ziemlich spärlich vertreten. Bisher waren nur drei bekannt, einer aus Serbien und zwei aus Bulgarien. Heuer kommen nun sogar zwei neue aus Bulgarien hinzu. Auch die Daten über die Rückkehr in die nähere und weitere Umgebung des Geburtsortes enthalten willkommene Beiträge zum weiteren Ausbau unserer Kenntnisse über die Dislozierungsverhältnisse der Jungstörche.

Nycticorax griseus L. — **Nachtreiher.**

Nestling; beringt von K. WARGA im Kisbalaton am 28. Juni 1925. mit Ring No 2835; erlegt am 4. Okt. 1925 in Barcellona Pozzo di Gotto, Prov. Messina, Sizilien. Bericht von der Associazione Dilettanti Cacciatori in Barcellona.

Alter: $\frac{1}{4}$ Jahr; Entfernung: 980 Km. Richtung: SSW.

Auf der bekannten südwestlichen Zugstrasse der ungarischen Nachtreiher angetroffen.

Ardeola ralloides SCOP. — **Schopfreiher.**

Nestling; beringt von K. WARGA am 28. Juni 1925 im Kisbalaton mit Ring No 17033; erlegt am 18. August 1925 am Fertő-See-Ufer der Stadt Sopron. Bericht von G. BREUER.

Alter: 2 Monate; Entfernung: 110 Km. Richtung: NW.

Beweist, dass auch der Schopfreiher aus der Kolonie nicht direkt in das Winterquartier zieht, sondern zuerst in ganz anderer Richtung liegende Nahrungsgebiete aufsucht, von welchen aus er dann gerade so gut in das Winterquartier gelangt, als ob er vom Geburtsorte direkt dorthin aufgebrochen wäre. Es ist dies für die Frage der Orientierung von Bedeutung.

Ardea cinerea L. — **Fischreiher.**

1. Nestling; beringt von mir am 28. Mai 1925 im Kisbalaton mit Ring No. 9569; erlegt am 3. Juli 1925 auf dem Herbststriche in der Nähe der Kolonie bei Lábod. Bericht von L. SÁNDORHÁZY.

Alter: 2 Monate; Entfernung: 56 Km.; Richtung: S.

2. Nestling; beringt gleichzeitig mit dem vorangehenden mit Ring No. 29.806; erlegt im Sommer 1925 an den Fischteichen zu Simongát.

Alter: 2 Monate. Entfernung: 65 Km. Richtung: S.

Dieser Vogel trug einen von den neuen Kupferringen. Eine Veränderung an demselben namentlich Grünspan konnte nicht nachgewiesen werden.

Egretta alba L. — **Silberreiher.**

Nestling; beringt von mir am 17. Mai 1925 im Kisbalaton mit Ring. No 3397; erlegt am 16 Dez. 1925 bei Apatin. Bericht von I. WÁHL.

Alter 7 Monate; Entfernung: 175 Km. Richtung SO.

Buteo communis LESS. — **Mäusebussard.**

Nestling; beringt von G. BREUER in Brennberg am 11 Juli 1925 mit Ring No. 3361; erlegt am 21 August 1925 in der Nähe des Geburtsortes bei Nagycenk. Bericht von A. IRO.

Alter: 2 Monate; Entfernung 17 Km. Richtung: OSO.

***Pernis apivorus* L. — Wespenbussard.**

Nestling, beringt von J. MACKAL am 2. Aug. 1917 in Mährisch Kromau mit Ring 1706; erlegt am 1. Sept. 1920 in Rossitz. Bericht von W. ČAPEK.

Alter: 3 Jahre; Entfernung 15 Km.; Richtung: N.

Das Vogel ist an den Geburtsort zurückgekehrt, was auch schon anderseitig konstatiert wurde.

***Strix flammea guttata* BRHM. — Schleiereule.**

Jungvogel; beringt im November 1923 in Óverbász von H. SCHENK mit Ring No 3751; gefangen in Kirchturme zu Óbecse am 1. Juli 1924 etwa 30 Km. östlich vom Beringungsorte entfernt. Bericht von L. CZABAFY.

***Syrnium aluco* L. — Waldkauz.**

Beringt als alter Vogel am 3. Juli 1924 in Brennberg von G. BREUER mit Ring No 3351, wiederaufgefunden ebendasselbst am 23. Sept. 1924.

***Hirundo rustica* L. — Rauchschwalbe.**

Nestling; beringt von E. AGÁRDI am 17. Juni 1922 mit Ring 15467 in Mária Kéménd; nistete im Sommer 1924 in Véménd. Bericht von B. HESZ.

Alter: 2 Jahre; Entfernung: 18 Km.; Richtung: NO.

Ein nicht häufig vorkommender Fall der Dislozierung in der Umgebung des Geburtsortes.

Beringt als Nestling von mir am 7. Juni 1923 in Ürbö mit Ring No 15090; als Brutvogel angetroffen im Juli 1925 in etwa 2 Km. Entfernung. Bericht von L. FAZEKAS.

Brutvogelpaar, beringt am 5. Juni 1923 in Szeged-Királyhalom mit Ring No 18248 und 18249 von P. MÜLLER. Im alten Neste brütend gefunden am 27. Juli 1924.

Ziemlich seltener Fall einer Dauerehe.

Brutvogel, beringt am 4. Juni 1923 in Szeged von P. MÜLLER mit Ring No 18205; im alten Neste brütend angetroffen am 27. Juli 1924.

Brutvogel, beringt wie der vorige mit Ring No 18224; ebenfalls im alten Neste brütend angetroffen am 19. Juli 1924.

Brutvogel, beringt von mir am 10. Mai 1924 in Ürbö mit Ring No 17513, im alten Neste brütend angetroffen am 26. April 1925.

Brutvogel, beringt von E. AGÁRDI am 10. Juli 1924 in Püspökszenterzsébet mit Ring No 21365; in einem anderen Neste brütend angetroffen in Juni 1925 ebendesselbst.

Brutvogel, beringt von J. WALZEL am 9. August 1924 in Nagycsákány mit Ring No 22201 mitsamt seinem damaligen Ehepaare; im

alten Nester) aber mit einem neuen unberingten Ehegesponste brütend angetroffen am 14. Juli 1925.

Alles bekannte Daten. Über die Durchzugsgebiete und Winterquartiere stehen die sehnsüchtigst erwarteten Ergebnisse noch immer aus.

Bombycilla garrula L. — **Seidenschwanz.**

1. Alter Vogel, beringt am 26. Jänner 1924 von K. WARGA in Budapest mit Ring No 17443; erlegt am 10. Februar 1924 in Pilisszentiván etwa 20 Km. nordwestlich. Bericht von J. LATANSZKY.

Der Vogel befand sich hier im Winterquartiere, in welchem er immer neue Nahrungsplätze suchend herum bummelte.

2. Alter Vogel; beringt von K. WARGA am 26. Januar 1924 in Budapest mit Ring No 17458; erlegt im März 1925 in Koltschanowsky, Bezirk Wolchow, 120 Km. südöstlich von St Petersburg. Bericht von Prof. G. DOPPELMAIR.

Ring getragen $1\frac{1}{4}$ Jahr; Entfernung: 1600 Km. Richtung: NO.

So interessant dieser Fall an und für sich ist, so ergibt derselbe dennoch nur dürftige Konsequenzen zur Klärung der Seidenschwanz-Züge, weil die Heimat des Vogels unbekannt ist. Der Vogel ist aus Ungarn in seine unbekannte Heimat zurückgekehrt, zog aus dieser im nächsten Winter in ein unbekanntes Winterquartier, aus welchem er im März auf dem Heimwege in Wolchow angetroffen wurde. Fürs erste begnügen wir uns wohl mit der Feststellung der südwestlichen Zugrichtung dieses Exemplares — fortgesetzte Beringungen werden jedenfalls weitere und wichtigere Resultate liefern.

Pica rustica SCOP. — **Elster.**

Nestling, beringt von G. BREUER in Fertőrákos am 5. Juli 1924 mit Ring No 19732; erlegt am 22. April 1924 in Pischelsdorf, Niederösterreich. Bericht von K. KÁTH.

Alter: 10 Monate; Entfernung 30 Km.; Richtung: NW.

Ein wertvoller Beitrag zur Dislozierungsfrage der Elster, welcher jedoch erst mit einer entsprechender Anzahl anderer diesbezüglicher Daten verwertet werden kann.

Oriolus galbula L. — **Pirol.**

Nestling. beringt von E. AGÁRDI am 17. Juni 1916. in Berkesd mit Ring No 6485; erlegt am 28. April 1924 in Maglie, Kreis: Lecce, Italien. Bericht von Dr. PASQUALE DE LORENTIS.

Alter: 8 Jahre; Entfernung: 670 Km. Richtung: S.

Der zweite *Pirol*, welcher zurückgemeldet wurde. Der erste wurde ebenfalls von AGÁRDI in der Nähe von Berkesd im Jahre 1914 gezeich-

net und im Mai des nächsten Jahre in Tunis aufgefunden. Der jetzige Fundort liegt knapp bei Otranti, also an der schmälsten Übergangsstelle des Adriatischen Meeres.

Der *Pirol* gehört auf Grund dieser zwei Fundorte zu den Südwest-Züglern. Auffallend ist in beiden Fällen das späte Datum. Zu dieser Zeit sollten doch schon beide Vögel in das Brutgebiet zurückgekehrt sein. Im Jahre 1915 wurde der erste *Pirol* in Berkesd am 19. April, im Jahre 1924 aber am 26. April beobachtet. Der heurige *Pirol* gibt uns zugleich auch den ersten Beitrag über die Altersgrenze des *Pirols* im Freileben.

Pastor roseus L. — Rosenstar.

Nestling, beringt von K. WARGA am 9. Juli 1925 in der Kolonie bei Sátorajauhely mit Ring No 30514; erlegt am 5. Sept. 1925 bei Poti in der Nähe von Batum an der Ostküste des Schwarzen Meeres. Bericht von P. SALONIKIDES.

Alter: 2 Monate; Entfernung: 1700 Km.; Richtung: OSO.

Nestling, beringt von mir in der Kolonie bei Karcag am 6. Juli 1925 mit Ring No 30464; erlegt bei Astros im Peloponnesus (Argolischer Golf) am 10. August 1925. Bericht vom Kgl. Holländischen Konsulate in Athen. Laut diesem Berichte soll sich in Astros ein Flug *Rosenstare* mehrere Tage lang herumgetrieben haben.

Alter: 1¹/₂ Monate; Entfernung: 1100 Km.; Richtung: SSO.

Die ersten Beringungsergebnisse über die Wanderungen des *Rosenstares*, welchen hoffentlich noch andere folgen werden. Meine Erwartungen haben sich leider nicht erfüllt. Von 2700 beringten Vögeln bis Ende Jänner erst zwei zurückgemeldet, ist ein Resultat, welches weit unter meinen Erwartungen zurückbleibt. Freilich darf dies nicht besonders Wunder nehmen, wenn man bedenkt, dass diese Vögel im Oriente wegen ihrer Heuschreckenvernichtungen von den Eingeborenen als heilig gehalten und daher nicht verfolgt werden. Eine ausführlichere Deutung dieser Daten soll dann im nächsten Berichte folgen, bis zu welchen uns voraussichtlich doch noch einige Daten einlaufen werden.

Carduelis elegans STEPH. — Stieglitz.

Altes ♂, beringt von K. WARGA am 21. Nov. 1925 mit Ring 23348; lebend gefangen von J. METZGER ebendasselbst am 22. Dez. 1925.

Parus major L. — Kohlmeise.

Alter Vogel, beringt am 11. Feber 1923 von D. JÓZSA in Pécs-várad mit Ring No 13747; von einer Katze erbeutet am 18. Nov. 1923 ebendasselbst.

Brutvogel, ♂, beringt von K. WARGA am 8. Mai 1925 in Budapest im Institutspark mit Ring No 22815; wieder gefangen und freigelassen ebenfalls in Institutspark am 29. Okt. 1925.

Nestling; beringt von K. WARGA am 13. Mai 1925. im Institutsgarten mit Ring 23136; von Frost und Hunger geschwächt mit der Hand gefangen am 6. Dez. 1925 von Dr. J. KONKOLY-THEGE einige Kilometer von Beringungsorte entfernt.

Altes ♀; beringt von K. WARGA am Futterapparate des Institutes am 25. Nov. 1925 mit Ring 23508; wiedergefangen ebendasselbst am 21. Dez. 1925.

Bekannte Beiträge zur Bodenbeständigkeit der *Kohlmeise*.

Saxicola oenanthe L. — Steinschmätzer.

Jungvogel, beringt von K. WARGA in Budapest am 23. Juni 1925 mit Ring No 23871; erlegt am 14. Nov. 1925 auf dem Eilande Pantelleria zwischen Sizilien und Tunis. Bericht von B. C. FERRELLI.

Alter: 5 Monate; Entfernung: 1350 Km.; Richtung: SW.

Das erste Beringungsergebnis zur Bestimmung der Zugverhältnisse der ungarischen Steinschmätzer und der erste ungarische Ringvogel von dem in so exponierter Lage befindlichen Eilande Pantelleria, von wo aus ich schon längst ungarische Ringvögel erwartete.

Erithacus phoenicurus L. — Gartenrotschwanz.

Nestling, gezeichnet von KOLOMAN WARGA im Institutspark am 20. Mai 1924 mit Ring No 17486; nistete in einer künstlichen Nisthöhle im Institutspark am 20. Mai 1925.

Geschlechtsreife des *Gartenrotschwanzes* schon im ersten Lebensjahre. Beweis der Rückkehr der Jungvögel an den Geburtsort.